KRANJ, 25. MAJA 1956
LETO IX. — ŠT. 41
DIN 10.—

Glas Gorenjske

Glasilo SZDL za Gorenjsko

Izdaja: Gorenjski tisk / **Ureja:** Uredniški odbor / **Odgovorni urednik:** Slavko Beznik
Telef. uredništva 475 — uprave 190 / Tekoči račun pri Komunalni banki Kranj štev. 61-KB-1-Ž-135 / Izhaja v ponedeljek in petek / Naročnina: letna 600, polletna 300, mesečna 50 dinarjev.

Tovariš Tito - *iskreno čestitamo!*

Tokrat Ti želimo, tovariš Tito, vse najboljše za Tvoj 64. rojstni dan, ki ga praznuješ sredi najplodnejšega dela za procvit naše socialistične domovine in za uveljavljanje načel mirnega in delovnega sožitja med vsemi narodi v svetu ne glede na njih govorico in raso.

In danes, ko so oči vsakega našega državljana uprte v Beograd, kjer boš sprejel štafete s pozdravi vseh naših narodov, se pridružujemo veselju in čestitkam tudi vsi Gorenjci. Želimo Ti, da bi Te še večkrat videli v svoji sredi zdravega in čilega.

Tesnobo, ki je polnila v povojnem času srca vseh miroljubnih ljudi v svetu in strah pred novimi grozotami ruševin, si v polni meri odstranil prav Ti z načeli take zunanje politike, katero vodi naša država. Prav naša zunanja politika dobiva v svetu čedalje več pristašev.

Obljubljamo Ti, tovariš Tito, da se bomo Gorenjci v okviru naše jugoslovanske skupnosti narodov dosledno in vztrajno borili za izgradnjo socializma pri nas, ki lahko edini omogoči boljše življenje za vse ljudi. Hkrati obljubljamo, da bomo svoje pridobitve branili pred vsemi,. ki bi jih hoteli omadeževati.

VSI GORENJCI TI OB ROJSTNEM DNEVU KLIČEMO: »ŠE NA MNOGA LETA!«

Sproščena iniciativa

Čedalje manj je tistih »neverniih Tomažev«, ki bi bili še vedno menili, da je uvedba komunalnega sistema le neka nova vrsta administrativne preosnove uslužbenskega aparata. Tiste, ki navkljub vsem očitnim dokazom uspešnega uveljavljanja družbenega upravljanja na najširših področjih našega življenja, katerih dejstva še vedno niso prepričala, bo vsakodnevno življenje v prihodnje prav gotovo moralo prepričati.

Pričujoči sestavek ima namen opozoriti na razmeroma uspešno delo novih občinskih ljudskih odborov na Gorenjskem. Za primer je vzet Občinski ljudski odbor v Kranju.

Seveda ne gre pri tem za hvalospeve, ki bi jih peli posameznim občinskim ljudskim odborom, marveč gre le za ugotovitev, za primer, kako lahko najširše zajeto družbeno upravljanje sprosti tisto iniciativo, ki sicer bodisi sploh ne bi prišla do izraza, ali pa le v manjši meri. Prav tako ne gre tudi prezirati napak in pomanjkljivosti, ki se pri tem dogajajo.

V delu, poslovanju ter na zasedanjih Občinskega ljudskega odbora v Kranju, je ta sproščena iniciativa prišla morda bolj do izraza kot kje drugje. Že samo dejstvo, da deluje pri ljudskem odboru kar 16 svetov, priča, da je v družbenem upravljanju zajetih precej državljanov.

Potrdilo vseh teh navedb so lahko dobili opazovalci, ki so prisostvovali nedavni seji ljudskega odbora, na kateri so obravnavali osnutek družbenega plana in proračuna kranjske občine za letošnje leto. Razprava je bila resnično živahna. Morda je temu v precejšnji meri pripomogel tudi sam dnevni red. Vendar je ne glede na to viden napredek v družbenem upravljanju pri ljudskem odboru.

V razpravi so sodelovali prav vsi: odborniki, predsedniki krajevnih odborov, ki so bili povabljeni na sejo, člani posameznih svetov; slišati je bilo različna mnenja.

Sicer se še vedno dostikrat dogaja, da posamezni odborniki in predstavniki krajevnih odborov ne vidijo čez plot svojega kraja ali občine. Prenekaterikrat se tudi opaža v razpravah velik prepad med potrebami in zlasti željami ter dejanskimi možnostmi za uresničitev teh želja in potreb.

Toda to je v neki meri še nujnost.

Nesmiselno bi bilo misliti, da se da vedno in povsod doseči načelna in strogo enosmerna razprava o vseh vprašanjih. To bi bilo tudi napak.

Širše gledanje na posamezne probleme v okviru naše celotne skupnosti, bomo pri posameznih članih ljudskih in krajevnih odborov ter pri članih svetov dosegli postopoma in ne kar čez noč. Slednje bi bilo tudi nemogoče in nenaravno.

Prav zaradi tega je naše široko zasnovano družbeno upravljanje v komunalnem sistemu velika in uspešna šola izobraževanja državljanov in njihovega gledanja na probleme skozi očala socialističnih načel in odnosov.

I. AUSEC

Organizacija SZDL v Kamniku sloni na krepkih temeljih

Aktivnost osnovnih organizacij je narasla - se več mladih ljudi v novih obratih

V kamniški občini je 28 osnovnih organizacij SZDL. Občni zbori so pokazali, da je aktivnost večine organizacij narasla, vendar imamo tudi še take, ki ne kažejo nobene volje do dela, kot n. pr. v Pšajnovici in na Lazah.

Odbori osnovnih organizacij, v katerih je čutiti napredek, se pogosto sestajajo in razpravljajo o političnih in gospodarskih vprašanjih svojega področja. Tipičen primer aktivnosti osnovnih organizacij vidimo n. pr. v Stahovici, kjer so za praznih žena povabili na proslavo skoraj vse žene in jih pogostili ter se z njimi pogovorili. V Špitaliču je organizacija pravočasno preprečila naklepe reakcije, katere namen je bil razbiti zadrugo na njenem rednem letnem občnem zboru. Organizacija v Zg. Tuhinju je prav po zaslugi odbora razvila živahno kulturno prosvetno dejavnost. Tudi organizacije v Mostah, Volčjem potoku, Šmarci in Kamniku kažejo viden napredek.

Na občnih zborih je razprava zajela zlasti vprašanje vzgoje mladine. Poudarjena je bila potreba močnejšega vpliva SZDL na šolo in vzgojo mladine sploh. Mnogo se je razpravljalo tudi o kulturno - prosvetnih vprašanjih, v izrazito kmečkih predelih pa o novih gospodarskih ukrepih.

Zelo pereče vprašanje, ki je prišlo do izraza na občnih zborih, je bila težnja, kako okrepiti na vasi vpliv delavcev in jih pritegniti k delu v organizacijah SZDL. V tej smeri so napravili najvidnejši korak v Podgorju, kjer doslej organizacije takorekoč sploh ni bilo. Pred občnim zborom so sklicali aktiv naprednejših delavcev, se z njimi pogovorili o delu in rezultat je bil uspel občni zbor, v odbor pa so bili izvoljeni skoraj sami delavci in to predvsem mlajši ljudje.

Tudi organizacija Paloviče, ki je bila dozdaj med najslabšimi, kaže znaten napredek, medtem ko je bilo treba v Komendi in Srednji vasi zaradi premajhne udeležbe ponovno sklicati občne zbore.

Sestav novo izvoljenih odborov je precej boljši od prejšnjih, kar je predvsem zasluga tesnejšega sodelovanja in vključevanja članov in organizacij ZK v aktivnejše politično življenje. V odbore je pritegnjenih več mladih ljudi in več žena kot doslej. Skupno je bilo v 28 osnovnih organizacij izvoljenih 220 odbornikov SZDL, od teh 32 žena in 57 članov ZK. Po socialnem sestavu pa še 75 delavcev, 56 kmetov, 7 obrtnikov, 62 nameščencev in 20 ostalih, predvsem upokojencev in gospodinj. Večina starih odbornikov je bila ponovno izvoljenih, kar nam dokazuje, da uživajo med članstvom zaupanje in je bilo njihovo delo v večini primerov uspešno.

Od skupnega števila 18.790 prebivalcev kamniške občine je 12.352 volivcev, od teh pa je članov SZDL 7896, med njimi 3769 moških in 4127 žensk. To število pa je odločno premajhno in bo treba zastaviti vse sile, da se pritegne v organizacijo predvsem mladino, ki je izpolnila 18. leto starosti in si je s tem pridobila vse državljanske pravice. V tem pogledu sodi med najboljše organizacija Križ, kjer so razen 3 volivcev vsi člani SZDL.

Plačevanje članarine ni bilo tako redno kot bi bilo želeti. V bodoče bo tudi treba urediti finančno poslovanje s hranilnimi knjižicami, da ne bi denarna sredstva osnovnih organizacij ležala pri odborih neizkoriščena.

Vsi potrebni pogoji so dani za ustanovitev organizacije zveze ženskih društev in v kratkem bo sklican ustanovni občni zbor.

ZIKA

Mladinska delegacija Gorenjske pri tovarišu Titu

V vseh predelih okraja Kranj mladina proslavlja rojstni dan tovariša Tita. Razen številnih prireditev, ki so izraz velike ljubezni mladine in pionirjev do svojega učitelja in voditelja, je bilo predlagano, da delegacija mladine obišče predsednika Tita in mu izroči prisrčne pozdrave gorenjske mladine. Kabinet predsednika republike je predlog sprejel in sporočil, da bo tovariš Tito sprejel delegacijo 23. maja. V delegaciji so: sekretar OK LMS Marjan Rožič, Lojze Kalenšek, Nada Arh, Dušan Djukanović, Hasim Hadjiomerović, Janko Rozman in Jože Varl.

S seje Sveta za gospodarstvo ObLO Tržič

Predlog družbenega plana v razpravi

V sredo je Svet za gospodarstvo ObLO Tržič obravnaval zadnje predloge družbenega plana občine Tržič za leto 1956. Verjetno bo občinski ljudski odbor sprejel tržiški družbeni plan že prihodnji teden.

Ob sestavi družbenega plana so nastajala mnoga vprašanja, katere bo moral rešiti občinski odbor sporazumno z okrajem in pa s pristojnimi zbornicami. Tako na primer je sklenil OLO, ob sporazumu z gostinsko zbornico, da plačajo gostinski obrati 3% od prometa v lastni investicijski sklad. Ni dvoma, da gostinci potrebujejo sredstva za svoje drobne investicije, predvsem za nabavo posode, toda po drugi strani bodo skoraj vsi gostinski obrati v Tržiču prišli v izgubo, če ostane pri 3% za investicijski sklad. O tem kažejo izkušnje preteklega leta, ko je v Tržiču veljal 1% sklad in so podjetja ob tako skromnem skladu komaj zaključevala poslovno leto brez izgube. Znano je, da so mnogi gostinski obrati v drugih občinah pasivni. Izgubo bi lahko preprečil tržiški občinski odbor pri gostinstvu s tem, da zniža pavšalno obdavčitev, ki je bila že doslej nizka. Za občino torej nastane problem: ali naj se odreče dohodku od pavšalne obdavčbe gostinstva, ali pa naj krije izgubo gostinstva, če ostane pri 3% investicijskem skladu. Zadeva je rešljiva na bolj praktičen način. Izkušnja iz lanskega leta kaže: občina vloži polovico pavšala gostincev v občinski investicijski sklad, iz katerega potem daje gostincem potrebne kredite. Na ta način se v občinskem skladu zberejo večje vsote in se letos pomaga enemu ali dvem podjetjem z večjimi vsotami, podobno pa v naslednjih letih. Če pa bo vsak gostinski obrat zase obdržal majhen investicijski sklad, ne bo nikdar možno v Tržiču sodobno urediti gostinskih obratov. Lani je občinski kreditni sklad dal gostinstvu dokaj velike vsote kreditov iz občinskega investicijskega sklada. Če ostane pri novem predlogu, potem gostinci ne bodo mogli več računati na kredite iz občinskega sklada, ker bo občina imela skrb, kriti izgubo, ki bo po vsej verjetnosti nastala. Že doslej je več gostinskih podjetij na občino vložilo prošnje za milijonska posojila iz kreditnega sklada.

Pri občinski stanovanjski upravi je bilo v prvem tromesečju tega leta rešenih 33 prošenj za stanovanja. V seznam, kdo pride prvi na vrsto za dodelitev stanovanja, je vnešenih 61 prosilcev in bodo te prošnje verjetno rešene v drugem tromesečju.

J. V.

Kritično so ocenili svoje delo

V Tržiču so se pred dnevi zbrali mladinski voditelji, da bi podrobneje proučili zaključke in material plenumov CK ZK Jugoslavije in Glavnega odbora SZDL Slovenije ter si na osnovi tega sestavili načrt bodočega dela.

Razprava, ki je bila izredno živahna, je predvsem ugotovila pomanjkljivo delo občinskega komiteja, ki je premalo skrbel za vzgojo kadra v osnovnih organizacijah. Doseženi uspehi so nedvomno pomembni, toda v bodoče bo treba iti vse bolj v širino in na delu z mladino mobilizirati vse družbene činitelje. Mladina je voljna delati, toda vse premalo je bilo storjenega, da bi se izognili vsakemu govoričenju in pristopili h konkretnemu delu. V delavske svete je bilo izvoljene mnogo več mladine kot jo je bilo prej, toda do danes ni bilo ničesar storjenega, da bi se mladim članom DS pomagalo, čeprav sami prosijo za pomoč. V organizacijskih vprašanjih je precej pomanjkljivosti. Vse premalo je bilo storjenega za razširitev organizacije, sprejemanje novih članov in podobno. Res je, ustanovljeni sta bili dve sekciji mladih zadružnikov in aktiv LM v Kovorju. Toda skrb za vsakodnevno delo organizacij je pomanjkljiva. Sekretariatom aktivov se ni dajalo dovolj poudarka in med mladinskimi voditelji je bilo vse premalo tovariških odnosov, medsebojne pomoči, bili so celo primeri užaljenosti in neodgovornosti, kar je prav gotovo precej vplivalo na splošno aktivnost LM v občini. To stanje se bo verjetno v prihodnje bistveno izboljšalo, saj mladi pričakujejo v bodoče več pomoči od organizacije ZKS in SZDL, ljudskega odbora in raznih društev. Z dosedanjim odnosom teh organizacij do vseh problemov ne moremo biti zadovoljni, stanje pa se bo verjetno izboljšalo po plenumu občinskega komiteja ZKS, ki bo razpravljal o problematiki mladine. Kritična ocena dela bo tovarišem v Tržiču omogočila, da bo njihovo delo v prihodnje uspešnejše, s čimer pa ne mislimo reči, da preziramo njihovo dosedanje delo in uspehe, ki jih je organizacija dosegla v zadnjem obdobju.

—ič

Brazilijanska parlamentarna delegacija v „Iskri“

Kranj, 23. maja.

Danes dopoldan je obiskala tovarno »Iskra« v Kranju brazilijanska parlamentarna delegacija, ki si je z zanimanjem ogledala eno naših največjih podjetij. Gostje so se predvsem zanimali za proizvode tovarne. Znano je, da ima »Iskra« že dalj časa trgovinske zveze z Brazilijo in da ima tovarna tam tudi svojega zastopnika.

Za 14. letnico našega vojnega letalstva

14-letnico našega vojnega letalstva je počastil tudi Aeroklub Jesenice. V ponedeljek je priredil v dvorani Delavskega doma kar tri slavnostne predstave; za dijake jeseniške gimnazije, za učence Metalurške in vajenske šole in za ostalo prebivalstvo Jesenic. Na vseh treh prireditvah je imel referat o pomenu vojnega letalstva predsednik Aero-kluba Jesenice tov. **Novak**. Referatu je sledil letalski film, s katerim so bili navzoči seznanjeni o pomenu našega letalstva ter o njegovi tehnični izpopolnitvi.

Čestitke Tržičanov tovarišu Titu

Rojstni dan maršala Tita so Tržičani letos proslavili dostojneje kot katerokoli prejšnje leto. Posebno prisrčna je bila proslava pretekli petek, ko je pionirska štafeta prinesla štafetno palico v Tržič, kjer jo je pričakala na Trgu Svobode množica ljudi, dijaki gimnazije, ljudskošolska mladina, predstavniki oblasti in množičnih organizacij ter godba na pihala. Pionirski pevski zbor je pod vodstvom slepe profesorice glasbe tov. Milice zapel več domoljubnih pesmi. Ob zvokih godbe je štafeta pionirjev nesla pozdravne čestitke naprej proti Kranju.

Seveda so razen te proslave bile v Tržiču še druge prireditve. V soboto dopoldne je privozila na Trg Svobode motociklistična štafeta Avto-moto društva v Tržič. Pozdravil jo je v imenu SZDL Jože Roblek in pa predsednik Avto-moto društva Jože Jurjevčič. Kratko za tem pa je pritekla z Ljubelja štafeta TVD »Partizan« Tržič. Tudi tokrat se je na Trgu Svobode zbrala velika množica ljudstva.

TE DNI PO SVETU

ODSTOP RADIKALNEGA PRVAKA Mendes Francea je vzbudil pozornost ne le francoske temveč celotne svetovne javnosti, čeprav za politične kroge to ni bilo kdo ve kakšno presenečenje. Trenja med Mendes-Franceom in nekaterimi socialističnimi ministri so bila že dlje časa aktualna.

Toda odstop Mendes Francea je v socialističnih in radikalnih vrstah povzročil precej skrbi, ker bo brez dvoma povzročil nova trenja v koaliciji republikanske fronte.

SPOROČENO JE BILO, da bosta kralj Pavel in kraljica Frederika prihodnji mesec nekako obiskala Francijo. Odpotovala bosta s križarko iz Aten, v Parizu pa bosta gosta predsednika republike Cotyja 3 dni.

MEDTEM KO BOSTA odpotovala kralj Pavle in Frederika v Francijo, pa bo kancler Adenauer septembra meseca v spremstvu zunanjega ministra Brentana obiskal Italijo. Zahodnonemška državnika bosta vrnila nedavni obisk predstavniku italijanske vlade Segniu in zunanjemu ministru Martinu v Bonnu.

Temu obisku se pripisuje zelo velik pomen, saj bodo v Rimu nadaljevali razgovore o političnih in gospodarskih stikih med dvema državama, ki so bili nedavno začeti na obisku v Bonnu. Italijanska vlada je zlasti močno zainteresirana za sodelovanje na gospodarskem področju, zlasti za zaposlitev delovne sile v Nemčiji.

NA CIPRU ŠE kar naprej vre. Tako je bil pred dnevi ponovno ubit nek britanski državljan takrat, ko so ciprski nacionalisti vrgli bombo v neko tamkajšnjo kavarno.

EISENHOWER, PREDSEDNIK ZDA je pred dnevi izjavil, da bodo ZDA toplo sprejele sovjetski sklep o zmanjšanju števila oboroženih sil, če bo seveda ta sklep potrjen. Pripomnil je, da ameriška vlada sicer ničesar ne ve o tem sklepu, razen kar je bilo uradno objavljeno in da tudi ne ve, kaj naj ta sklep pomeni. Vse do takrat, dokler ne bo to razčiščeno, pa je po njegovem mnenju potrebno, da ostanejo Združene države Amerike še nadalje močne.

NA SVOJI POTI po nekaterih evropskih državah in ZDA, se je siamski minister za gospodarstvo g. Siri Siriodin ustavil tudi v Beogradu, kjer se je razgovarjal o možnostih širšega trgovinskega in gospodarskega sodelovanja med našo državo in Siamom.

Z 11. seje občinskega ljudskega odbora Kamnik

Družbeni proizvod se bo povečal za 10 odstotkov

Predlog družbenega plana kamniške občine v razpravi

Pred dnevi je bila v Kamniku 11. seja občinskega ljudskega odbora, na kateri je bilo osrednje vprašanje razprava o smernicah za sestavo predloga družbenega plana in proračuna občine Kamnik za leto 1956.

O tem je obširno govoril predsednik **Janko Alfred**, ki je temeljito obrazl vse okoliščine, ki so vplivale na sestavo predloga in o katerih je bilo govora tudi na tej seji. Predvideno je, da bo porastel družbeni proizvod napram letu 1955 za 10%. Skupni obseg investicij na območju občine bo znašal predvidoma le 190 milijonov din za gospodarske investicije v tovarni »Titan« in 12 milijonov din za negospodarske investicije — za dovršitev nove stavbe v Domu invalidne mladine.

V predlogu družbenega plana je predvideno, da se predpiše občinska doklada iz kmetijstva v višini 10,5% od davčne osnove, od ostalih poklicev pa v povprečni višini 14% od predpisanega davka.

Skupni dohodki v višini 190 milijonov din, ki jih v pretežni večini prispeva socialistični sektor, bodo uporabljeni po naslednjem predlogu: za kritje proračuna 80,641.000, sklad za zidanje stanovanjskih hiš 60 milijonov, investicijski sklad občine 25,282.000, gozdni sklad 20 milijonov, občinski cestni sklad 1.370.000 in sklad za preganjanje alkoholizma 3,713.000 din.

Iz proračunskih sredstev je po predlogu največ sredstev določenih za vzdrževanje državne uprave 17,000.000 din. za vzdrževanje osnovnih šol 18,400.000 dinarjev, za socialno skrbstvo in zdravstveno zaščito 19,400.000, subvencijo zdravstvenim ustanovam 8,600.000 din, za vzdrževanje cest, javno razsvetljavo, pokopališče in drugo 7,100.000 dinarjev. Ostali znesek pa odpade za vzdrževanje ostalih šolskih zavodov, podpore društvom in organizacijam in proračunsko rezervo.

O vsem tem pa razpravljajo te dni na zborih volivcev v vsej občini, ljudski odbor pa ga bo sprejemal na seji 31. maja. V nadaljevanju seje je bilo sprejeto prečiščeno besedilo statuta občine Kamnik, ki upošteva vse novo nastale spremembe v organih oblasti. V tej zvezi je bil imenovan tudi nov Svet za družbeni plan in finance. Za predsednika tega sveta je bil imenovan **Franc Zore**, do sedaj predsednik sveta za splošno upravo in proračun, na njegovo mesto pa je bil imenovan za predsednika sveta **Dušan Orel**.

Podano je bilo še izčrpno poročilo o problemih dela in delovnih odnosov na območju občine Kamnik, ki ga je podal predsednik sveta **Anton Kolovič**.

V ostalem je bilo sprejeto priporočilo TVD »Partizan« Kamnik za nadaljevanje gradnje telovadnega doma poleg gimnazije. Prav tako je bilo govora o gradnji kulturnega doma na Duplici, katerega investitor je tovarna pohištva »Stol«. Podjetju je sedaj tik pred pokritjem strehe zmanjkalo denarnih sredstev. Ker se med kolektivom raznašajo neresnične stvari, je bilo sklenjeno, da je potrebno kolektivu sporočiti, da je bil občinski ljudski odbor vseskozi odločno proti gradnji takega kulturnega doma, da je bilo z njegove strani danih več koristnih pobud ter naj kolektiv sam poišče krivce. Razen tega pa se kolektivu predlaga, da iz sredstev sklada za samostojno razpolaganje izloči del sredstev, ki bi se uporabila za zavarovalna dela na gradbenem objektu.

—o—

Roditeljski sestanek na kamniški gimnaziji

V nedeljo je bil zadnji roditeljski sestanek na kamniški gimnaziji v letošnjem šolskem letu. Navzočih je bilo 500 roditeljev. Dijaki gimnazije so priredili staršem prijetno presenečenje. Oba pevska zbora, solistka Ema Prodnikova in kvartet (E. Prodnik, Nataša Dolenc, Milica Žagar in Marica Omerzu) so zapeli nekaj pesmi iz programa nedavnega jubilejnega koncerta, ki ga starši s podeželja niso slišali. S toplim odobravanjem so izrazili svoje priznanje pevcem, prav tako pa tudi osmošolcem, ki so z recitacijami Kosovelovih pesmi proslavili 30. obletnico pesnikove smrti in se obenem poslovili od gimnazije. Nato je ravnatelj gimnazije v zaključnem govoru podal nekaj misli in navodil staršem za zaključek šolskega leta, predsednik šolskega odbora pa je po ugotovitvi, da je pri razpravah o reformi šolstva sodelovalo premalo staršev predlagal, naj starši do jeseni sporoče svoje misli in predloge o teh vprašanjih.

Z.

Jeseniški železarji bodo razstavljali

Na gospodarskem razstavišču v počastitev 10-letnice ljudske tehnike, ki bo junija meseca v Ljubljani, bodo razstavljali tudi jeseniški železarji novatorji in racionalizatorji. Teh v Železarni Jesenice ni malo, saj so po osvoboditvi predložili v oceno in izvedbo nad 1200 izboljševalnih predlogov. Ti prinašajo kolektivu vsako leto večmilijonske prihranke, ki se dostikrat izražajo tudi v deviznih prihrankih. Na gospodarskem razstavišču bodo pokazali jeseniški železarji porast metalurške proizvodnje po osvoboditvi ter številne nove proizvode. S svojimi izdelki in razstavljenimi proizvodi na gospodarskem razstavišču bodo pokazali preprosti nekvalificirani in visokokvalificirani člani kolektiva Železarne Jesenice, da nenehno skrbijo za izboljšanje proizvodnje pa tudi za izboljšanje proizvodnih procesov v jeseniški železarni.

P. U.

„Kamniški zbornik" v drugem letu

Uredniški odbor Kamniškega zbornika je zaključil redakcijo drugega letnika, ki bo vsebinsko še bolj mnogovrsten in kvaliteten od prvega. Tudi v letošnjem letniku je uvodni del posvečen narodno - osvobodilni borbi z uvod. referatom Toma Brejca, z zapiski o kamniških partizanih in nekaterih borbah. V kulturno - zgodovinskem delu zbornika bodo objavljene zelo zanimive razprave o prebivalstvu Kamnika v srednjem veku, o renesančni in gotski noši na kamniškem področju, o Sadnikarjevem muzeju, o lokalnem tisku ter o življenju pesnika Antona Medveda. Gospodarski del Zbornika prinaša zanimivo razpravo o Kamniški Bistrici in posebnostih živalstva na tem področju, o problemih zadružnega gospodarjenja, razprave o sadjarstvu v občini, o gospodarjenju občine v letu 1955, o tekstilni in usnjarski industriji ter o naših prizadevanjih za sodobno opremo stanovanj.

Razen tega pa bodo objavljene še nekatere druge zanimive razprave o življenju mladine, o zdravstvenih problemih in socialnem zavarovanju. Zbornik bo tudi letos lepo opremljen in bogato ilustriran. Uredniški odbor se obenem že pripravlja na tretjo delovno sezono. Ker so kulturni in gospodarski predstavniki domžalske in mengeške občine izrazili željo, da bi v Zborniku obravnavali problematiko celotnega področja med Kamnikom in Ljubljano, bo dobil v 3. letniku znatno širši okvir in še pomembnejšo vlogo za proučevanje tega področja. Tako bodo v prihodnjih letnikih zbornika objavili svoje prispevke znanstveni delavci, ki sistematično proučujejo gospodarske in kulturne razmere ter zgodovino bivšega kamniškega okraja.

Zbornik bo izšel proti koncu junija.

Z.

Jeseniška mladina manifestira

S prihodom Titove štafete na Jesenice je bil v soboto otvorjen V. jeseniški mladinski festival v počastitev rojstnega dne maršala Tita. Nanj se je jeseniška mladina lepo pripravila. Vse dosedanje prireditve so bile kvalitetne in dobro obiskane. Mladina Jesenic in jeseniške občine se srečuje v raznih športnih disciplinah in kaže zadovoljive uspehe. Razen športnih in telovadnih prireditev pa so pomembne tudi kulturne prireditve prirejene v okviru festivala. »Svoboda« Jesenice je počastila mladinski festival z Gobčevo kantato »Osvoboditeljem«, ki jo je zapela ob spremljavi orkestra jeseniške glasbene šole na slavnostni akademiji. Festival pa je počastilo tudi Mestno gledališče, ki bo uprizorilo premiero »Vroča kri«. Pa tudi prireditev pod naslovom večer narodnih plesov in pesmi jugoslovanskih narodov, bo lepa kulturna prireditev in predvsem lep odraz delovanja mladine na kulturnem področju. Za zaključek festivala bo v nedeljo mladinska parada s telovadnim nastopom in razglasitvijo rezultatov ter podelitvijo nagrad.

U.

Aktualna tema:

Kako pospešiti graditev stanovanj

STEREOTIPEN NAČIN GRADNJE STANOVANJ. ZGRADE ONEMOGOČA UPORABO MEHANIZACIJE — MONTAŽNE IN POLMONTAŽNE GRADNJE BO TREBA UPOŠTEVATI V VEČJI MERI

Dne 26. t. m. bo na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani odprta edinstvena razstava »Stanovanje za naše razmere«, istočasno pa se bo začelo prvo posvetovanje o stanovanjski izgradnji in stanovanju, na katerem bodo znani strokovnjaki, arhitekti, urbanisti, gradbeniki in gospodarstveniki iz vse države med drugim začeli tudi razpravo o nujnosti standardizacije stanovanjskih gradbenih elementov in elementov stanovanjske opreme. Prav tako bodo delegati načeli več drugih perečih problemov, ki so se pojavili v zvezi z rastočo industrializacijo in čedalje večjo stanovanjsko stisko v naših mestih in industrijskih središčih. Več kot gotovo je, da bodo na posvetovanju o stanovanjski izgradnji razpravljali tudi o potrebi po sodelovanju industrije v stanovanjski izgradnji in opremi stanovanj. Stihija v projektiranju zgradb in načinu stanovanjske gradnje je namreč dosegla že tako mero, da postaja ovira za naš gospodarski razvoj sploh, a posebej za normalen razvoj mest in prihaja navzkriž z najosnovnejšimi urbanističnimi in komunalnimi zahtevami v naših mestih. Tako n. pr. stereotipni način gradenj, ki je pri nas večidel v navadi, ovira oziroma sploh onemogoča širšo uporabo mehanizacije na gradbiščih, kar draži gradbene stroške in zahteva večje število nekvalificirane delovne sile. V naši državi prevladujejo mala gradbišča stanovanjskih zgradb, zaradi česar ni jamstva, da bi bila mehanizacija na njih polno zaposlena. Hkrati pa je velika ovira za uporabo mehanizacije na naših gradbiščih tudi dejstvo, da bi morali težje gradbene stroje često premeščati.

Vsi našteti vzroki so bržkone povzročili, da je povpraševanje po gradbenih strojih v stanovanjskem gradbeništvu zelo omejeno. Spričo tega so naravne posledice, da je morala naša industrija opustiti proizvodnjo gradbeniške opreme za stanovanjsko izgradnjo.

PROIZVODNJA MONTAŽNIH DELOV IN ELEMENTOV

Sodobno gradbeništvo uporablja industrijsko izdelane glavne elemente in konstsrukcije, v nekaterih državah pa industrijsko izdelajo cele stavbe. Prednosti industrijskega načina gradenj so očitne: takšne gradnje omogočajo gospodarno uporabo gradiva, znižujejo stroške za delo, ker občutno zmanjšujejo število nekvalificirane delovne sile in pospešujejo hitrost gradenj. V nekaterih tujih državah se montažna izgradnja stanovanj oslanja na industrijsko proizvodnjo elementov iz cementa (v Belgiji in Franciji), v skandinavskih deželah uporabljajo pretežno lesene montažne dele, v Angliji in drugod pa dajejo prednost montažnim delom iz aluminija.

Seveda je osnova in pogoj za montažno gradbeništvo standardizirana proizvodnja montažnih delov. Montažne gradnje, ki s svojo hitrostjo učinkovito odpravljajo stanovanjsko stisko, dobivajo sestavne dele iz tovarn in je večina dela opravljena ne na gradbišču, temveč v tovarni. Indutrijska proizvodnja montažnih delov odpravlja nadalje sezonski značaj stanovanjskega gradbeništva. Na gradbiščih s pomočjo težkih strojev opravijo le montažo že izdelanih elementov. Značilno za takšen način gradnje je hitrost in pa dejstvo, da na stavbi niso potrebna zaključna obrtniška dela, ki ponavadi zavlečejo dokončanje zgradbe. Tudi stanovanjsko opremo namreč pri montažnem načinu gradnje izdela tovarna.

Pri nas ni razvita niti polmontažna, niti montažna gradnja stanovanj. Gradbeno podjetje »Trudbenik« v Beogradu je sicer pred leti poskusilo izdelovati montažne hiše, vendar brez uspeha, ker potrošniki niso kazali kdove kakšnega zanimanja zaradi visokih cen in neustrezne kakovosti montažnih hiš. Preden bi se torej odločili za manjše montažne zgradbe, oziroma za montažno gradnjo, bi morali predhodno urediti predvsem finančno plat problema.

Od montažnih elementov (prefabrikatov) izdeluje naša industrija le lažje, enostavnejše dele, večidel iz cementa. Najbolj razvita je industrija mednadstropnih konstrukcij (železobetonskih nosilcev), dalje industrija okenskih okvirov, betonskih ograd in raznih plošč za oblaganje zidov in podov. Vendar kvaliteta teh izdelkov še ne zadovoljuje.

V večjih mestih so se uveljavile zlasti polmontažne gradnje, ki temeljijo na montažnih elementih in železobetonski skeletni konstrukciji. Na splošno pa takšne gradnje za naše razmere niso priporočljive, ker bi povzročile povpraševanje po zamotanih in težkih montažnih elementih najrazličnejših vrst, ki mu naša industrija ne bi mogla zadostiti.

S sedanjega načina gradnje bi bilo treba postopno preiti na polmontažni in montažni sistem v gradbeništvu. Kajti le tako bomo v stanovanjsko izgradnjo vpregli industrijo in ji omogočili, da bo svojo dejavnost razširila tudi v tej smeri, hkrati pa pomagala v gradbeništvu odpraviti nekvalificirano delo. Toda pobuda bo vsekakor morala priti od gradbeništva samega.

N. Ž.

Ob dnevu gasilcev

Čuvajmo ljudsko premoženje!

Vsako leto, zadnjo nedeljo v maju, praznujemo Dan gasilstva. Tako se tudi letos gasilske organizacije na Gorenjskem pripravljajo na proslavo svojega praznika. Organizirale bodo velike proslave občinskih gasilskih zvez na Jesenicah, v Križah, Podhomu in Zalogu. Razen tega pa prav vsa gasilska društva na terenu in v industriji pripravljajo večje ali manjše proslave.

Pomen Dneva gasilstva pa ni le v tem, da praznujejo gasilci v svojem lastnem krogu svoj praznik. Nasprotno: ta dan je organiziran z namenom, da se široka javnost spozna z delom te organizacije. V tem pogledu smo v preteklih letih ugotavljali premajhno zainteresiranost ostalih družbenih organizacij. Naša želja je, da se ta dan skupaj pomenijo gasilci z vsem prebivalstvom o svojih težavah in sodelovanju.

Letošnji praznik gasilstva praznujemo na Gorenjskem v znamenju nadaljnje razširitve organizacije, v znamenju notranjega utrjevanja gasilskih društev in občinskih gasilskih zvez, skratka v znamenju številnih novih nalog. Geslo za letošnje praznovanje je: »Čuvajmo ljudsko premoženje!« Naši gasilci naj ob letošnjem praznovanju skupaj z ostalimi državljani ugotavljajo, kaj vse je potrebno napraviti za čuvanje in očuvanje ljudskega premoženjač Odnos do kupne lastnine marsikomu na žalost še ni jasen. Tudi primeri okorščanja z družbeno lastnino s strani posameznikov še niso odpravljeni. Boj vsem takim pojavom, naj bo glavna vsebina vseh proslav.

Posebno pa je treba ob tej priliki opozoriti na preventivno službo. Letos smo na Gorenjskem zabeležili že nad 40 različnih požarov in večini od teh je bila vzrok malomarnost. Ta malomarnost se odraža v nepravilnih gradnjah poslopij, pa vse do igranja otrok z ognjem. Letos smo tudi ponovno ugotovili, da še nismo dovolj sposobni za preprečevanje gozdnih požarov, kjer je škoda ogromna.

Letos imamo prvič tudi novi temeljni zakon o ukrepih za zaščito pred požari in drugimi elementarnimi nezgodami, ki v državnem merilu uveljavlja organizacijo prostovoljnih gasilcev in v osnovi urejuje odnose oblastnih in gospodarskih forumov do gasilske organizacije. Pričakujemo tudi novi zakon za LRS, ki bo konkretiziral odločbe temeljnega zakona na naše slovenske razmere, kjer je gasilska organizacija najbolj razvita. Proučevanje tega zakona v prihodnjih letih, pregled naporov za njegovo dosledno izvajanje naj prav tako postane vsebina vsakoletnih praznovanj Dneva gasilstva.

Gorenjski gasilci bodo ta svoj praznik izkoristili tudi za povečane priprave za udeležbo na II. Festivalu slovenskih gasilcev, ki bo avgusta v Mariboru.

METOD ROTAR

Seja šolske komisije pri OK LMS

Tudi mladina - o reformi šolstva

Pred dnevi je bila seja šolske komisije pri Okrajnem komiteju LMS, na kateri je uvodoma govoril o osnovnih načelih reforme in stanju šolstva na Gorenjskem načelnik Tajništva za kulturo in prosveto OLO Kranj **Janez Grum.** V razpravi je bilo predvsem govora o tem, kaj organizacija LM lahko napravi, da bomo prišli lahko čimprej h konkretnemu izvajanju nekaterih načel, predvidenih v šolski reformi.

V tekočem šolskem letu je bilo s strani organizacije LMS precej storjenega med šolsko mladino, zlasti pri politično vzgojnem delu in utrjevanju družbenega upravljanja na šolah. Organiziran je bil seminar za vodstva LM na šolah, poseben seminar pa tudi za one dijake, ki so člani šolskih odborov. Na teh seminarjih so udeleženci dobili koristne napotke za svoje delo, kar jim bo zlasti pomagalo pri delu v prihodnosti. Na večini šol pa je pomanjkljivo to, da predavatelji ničesar ne store, da bi svoje učence seznanili z današnjimi družbenimi problemi. Reforma osnovne šole to zelo jasno postavlja in komisija je mnenja, da gremo prav tu lahko v kratkem času naprej. V vajeniških in srednjih šolah je bilo v tem pogledu precej narejenega. V nekaterih vajeniških šolah imajo organizirane razgovore o delavskem samoupravljanju, ponekod pa so prešli že na seje delavskih svetov. Predavatelji Srednje tehnične tekstilne šole so vključeni v izvenšolsko dejavnost na najrazličnejših področjih. Z dijaki razpravljajo tudi o političnih vprašanjih. Tudi na gimnaziji v Kranju nekateri predavatelji vidijo, da je nujno seznaniti mladino z družbenimi vprašanji. Delo organizacije LM je v tem pogledu precej storilo, saj imamo na šolah marksistične krožke, razna predavanja in slično, toda le redki so primeri, da predavatelji v celoti to delo podpirajo. Šolska skupnost dijakov se kot oblika v sistemu upravljanja na šoli slabo uveljavlja, ker vodstva šol podcenjujejo njeno vlogo, z izgovorom, da so učenci neresni, češ da ne znajo zrelo gledati na dogajanja v šoli ipd.

V osnovi je treba srednješolce in vajence seznaniti z reformo osnovne šole, da bodo laže razumeli reformo svoje šole.

Tudi v delu z mladimi učitelji je bil storjen korak naprej. Posvetovanja in razgovori z njimi so pokazali, da se z njimi da uspešno delati in so pokazali tudi to, da razumejo današnje razmere, v katerih žive in da žele v razvoju čimbolj aktivno sodelovati. Pri tem pa jim nihče ne pomaga, da bi stvari globlje spoznali. Zato je predvideno, da bi pred pričetkom novega šolskega leta organizirali seminar za mlade prosvetne delavce z namenom, da spoznajo osnovna ideološka in politična vprašanja. V bodoče bo organizacija LM skrbela- da se bo več mladih fantov vključilo v učiteljski poklic. To nalogo bodo lahko uspešno opravile nove organizacije LM, ki se ustanavljajo na nižjih gimnazijah!

V teh dneh bo tudi posvetovanje s predsedniki LM na šolah, kjer bo še podrobno govora o tem, kako dijake čimbolj seznaniti z reformo. Komisija je mnenja, da so stališča zvezne komisije v celoti sprejemljiva in se je treba zediniti, da se pričnо čimprej izvajati. 8-letna enotna osnovna šola je prav gotovo osnova za nadaljnji uspešni razvoj našega šolstva.

M. R.

GORENJSKI ZADRUŽNIK

Nekaj pripomb o delu KZ Ljubno

Pred nedavnim je bil redni letni občni zbor Kmetijske zadruge Ljubno na Gorenjskem, katerega se je udeležilo okrog 30 zadružnikov in zastopnik OZZ - Kranj. Kljub majhni udeležbi in slabo pripravljenim poročilom, je poznejša razprava pokazala, da je v tem kraju mnogo problemov, katere bi morala Kmetijska zadruga reševati. Iz poročil, ki sta jih podala upravni in nadzorni odbor je bilo razvidno, da se je zadruga v preteklem letu dokaj dobro bavila s trgovino in odkupom lesa, manj pa z načrtnim pospeševanjem kmetijstva. Pospeševalni odseki se niso dovolj uveljavili, zato po večini niso dosegli svojega cilja in nalog, zaradi katerih so bili ustanovljeni. Zadruga v preteklem letu ni imela svojega gospodarskega programa. Sklada za pospeševanje kmetijstva ji je precej ostalo, ker ni imela načrtne razdelitve, ampak je celotno pospeševanje kmetijstva naslonila na sadjarski in živinorejski odsek. Organizirala je škropljenje sadnega drevja in krompirja, vpeljala molzno kontrolo itd.

Tako pospeševanje kmetijstva ni pokazalo posebnih uspehov. Upravni in nadzorni odbor sta na svojih sejah mnogo več razpravljala o medsebojnih odnosih in raznih manj pomembnih osebnih zadevah, kakor pa o celotni problematiki zadruge in pospeševanja kmetijstva. Gospodarski problemi in možnosti nadaljnega razvoja zadruge, kakor tudi krepitev zadružnih sredstev, so bili za odbor le postranska zadeva. To še posebej potrjuje stanje strojnega odseka. Stalnega strojnika nimajo, strojne usluge pa so zaračunavali po tako nizki ceni, da z njo niti niso uspeli plačati amortizacije. Značilne so tudi velike razlike v ceni strojnih uslug za člane in nečlane KZ. Članom je KZ nudila strojne usluge skoro brezplačno, nečlanom pa je iste usluge nudila po dvakrat, oziroma celo po petkrat višji ceni. Kmetijske pridelke prodajajo zadrugi in mimo nje, člani in nečlani. Član KZ, ki prodaja svoje pridelke mimo nje, nima torej nobenih posebnih pravic. Če član KZ na primer škropi sadje ali krompir 12 in pol ur, dobi pri tej ceni vrnjen delež, pri drugih uslugah pa še več. Taka politika je prav gotovo napačna. Razlike do neke meje so pravilne, samo ne tako velike. Pri sestavi predračuna za strojni odsek so bili člani upravnega odbora proti temu, da bi se zaračunavale strojne usluge po dejanski ceni. Tako nasprotovanje zadrugi ne koristi, ampak samo škoduje. To je tipično izkoriščanje zadruge in njenih sredstev. Tega upravni in nadzorni odbor ni videl oziroma je tako stanje celo zagovarjal, medtem ko je iskal druge vzroke in napake izven zadruge. Dejansko pa so slabo vplivali le medsebojni odnosi. Nezdravi odnosi med upravnim in nadzornim odborom ter knjigovodkinjo KZ so se pokazali celo na občnem zboru, kjer so drug drugemu očitali razne stare grehe itd. Upravni odbor je bil pri svojem delu premalo odločen, prenaglo je nasedal raznim govoricam, od svoje uslužbenke pa ni odločno zahteval posameznih tolmačenj in drugih obvestil, ki jih je uslužbenka dolžna dajati upravnemu odboru. To stanje se bo v prihodnje popravilo.

J. Bogataj

Stroge kazni rejcev zakotnih plemenjakov

V januarju, februarju in marcu je bil na območjih Kmetijskih zadrug občin Žiri, Gorenja vas, Škofja Loka in dela Kranja, naknadni pregled vseh plemenjakov, starih nad 12 mesecev. Pri pregledu je bilo ugotovljeno, da je še precej zakotnih plemenjakov zelo slabe kakovosti in najrazličnejših križancev, ki napredku živinoreje samo škodujejo. Da bi preprečili gospodarsko škodo, ki jo zakotni biki povzročajo celotni živinoreji, je živinorejski odbor predlagal oblastvenim organom najrazličnejše ukrepe, ki so za preprečitev takega stanja potrebni. Vzporedno s pregledom in izvajanjem teh ukrepov pa so se med posameznimi rejci zakotnih bikov pokazale tendence in govorice, ki niso imele nobene zveze s to akcijo. Ti primeri so delo komisije nekoliko otežkočali, vendar je akcija uspešno potekala, zlasti tam, kjer so živinorejski odseki KZ in občine tudi pomagale, kjer pa tega ni bilo v zadostni meri kot n. pr. Žiri, Poljane, Škofja Loka in Trata, tam pa je delo potekalo počasneje.

Komisija je pregledala 100 hlevov in dobila 137 zakotnih bikov. Od teh so bili 104 takoj izvrženi, 33 pa jih je ostalo do spomladanskega licenciranja v mesecu aprilu. Marsikateri posestnik je godrnjal, češ zakaj ste ravno mojega bika izločili? Pripombe kmetov so dovolj zgovorno potrjevale, da so poedine zadruge in občinski ljudski odbori o tem kmetovalce premalo poučili. Pri pregledu sta bili odkriti dve stvari. Precej posestnikov redi plemenjake, katere pozneje uporabljajo kot uprežno živino, istočasno pa jih pripuščajo na svoje in druge krave. Njih ne zanima, kakšnega porekla je žival, ali je pasemsko čista, ali ustrezajo njene telesne oblike tipu in če ustrezajo vse druge lastnosti, ki jih njegovi potomci podedujejo. Ozirajo se samo na to, da je bik lepo rejen in da so krave od njega breje. To se je pokazalo zlasti pri nekaterih rejcih v nižinskih predelih. Bili so primeri, ko je rejcem ocenjevalna komisija izločila plemenjaka kot nezaželenega, ta pa ga je še nadalje pripuščal. Taki primeri so obsojanja vredni, zato je živinorejski odbor predlagal sodniku za prekrške, da se ti rejci kaznujejo. Prve kazni so bile nizke, v prihodnje pa bodo najstrožje. Selekcija živine, mlečna kontrola in rodovnik je brez pomena, če bi zakotne bike še nadalje obdržali.

Pri vsem tem pa nastopi vprašanje, kako naj poedine oddaljene vasi, ki res nimajo dobrih plemenjakov in so vse do sedaj uporabljali le zakotne bike, osemenjujejo svoje krave. V teh krajih ni organizirano umetno osemenjevanje, za dogon v dolino je predaleč, kam sedaj s kravami? Za take kraje bodo morale Kmetijske zadruge kupiti bike iz svojega sklada za pospeševanje kmetijstva. Na ta način bodo vsaj trenutno rešili problem, za prihodnjost pa naj si prizadevajo, da bodo plemenjake zredili doma. Kmetijske zadruge prav gotovo ne bodo mogle vedno plemenjakov tako drago plačevati, kakor so sedaj na plemenskih sejmih. Utrdijo naj svojo mlečno kontrolo in rodovnik, lahko pa tudi že sedaj kupijo dobre rodovniške bikce in jih potem za svoje potrebe doma zredijo. Tu ni nobenih težav, potrebna je samo povezava z živinorejskim odborom OZZ-Kranj.

Vsi živinorejci se bodo morali sprijazniti z dejstvom, da tako ne gre več naprej, ker s tem samo sebi škodujejo. Prva leta po vojni se je še marsikaj spregledalo, ker je bilo pomanjkanje živine, zlasti pa dobrih plemenjakov, danes pa se je to stanje že toliko spremenilo, da lahko tudi tu načrtno gospodarimo. Vsi zakotni plemenjaki se morajo prodati, ali kastrirati (skopiti). Organiziran bo poseben pregled in vsi rejci, pri katerih se bodo dobili zakotni biki, bodo predlagani sodniku za prekrške v kaznovanje. Da bi se lahko ta akcija dosledno izvajala, je izšel že lansko leto poseben odlok Zveznega izvršnega sveta (Uradni list FLRJ štev. 35/55), ki med drugim pravi: Vsi biki, ki so stari nad 12 mesecev morajo biti za plemenjake komisijsko odbrani in potrjeni (licencirani), isto velja za žrebce nad 2 leti ter merjasce in ovne nad 6 mesecev. Če rejci tega ne storijo, se kaznujejo. Če ne pripelje plemenjaka v določenem roku na komisijski pregled (licenciranje) do 5000 din, če ga ne da v določenem roku kastrirat (skopiti), ko je izvržen, do 10.000 din. Če pa ga še nadalje spušča, pa znatno več.

Da ne bi bilo nepotrebnih potov k sodniku za prekrške, zamujanja časa ter kaznovanja, kakor tudi, da bi živinorejo čim hitreje izboljšali, naj vsi živinorejci vse zakotne bike odstranijo, ali pa kastrirajo.

J. BOGATAJ

S spomladanskim škropljenjem sadnega drevja preprečujemo škrlup ter gnilobo (monilojo) plodov

Nekaj misli pred košnjo

O problemu pridobivanja dobre krme se v naših strokovnih časopisih dovolj piše. Saj je tudi potrebno. Naši slovenski kraji imajo veliko travnikov, senožeti in pašnikov (skoraj 70% od kmetijskih površin) in so leti osnova naši živinoreji. Pridobivanje kvalitetne krme na travnikih in senožetih je torej osnovno vprašanje obstoja in napredka živalske proizvodnje.

Podnebne in talne razmere so za travništvo v Sloveniji ugodne posebno v alpskem in predalpskem predelu.

Klimatske prilike torej dopuščajo pri nas intenzivno izkoriščanje travniške ruše. V alpskih in predalpskih predelih Srednje Evrope, kjer uvajajo in propagirajo menjalni način izkoriščanja travnika, torej paše in košnje, pravijo, da je potrebno za ta sistem najmanj 300 mm padavin v mesecih od maja do septembra. Pri nas tem pogojem lahko zadostimo. Drugo vprašanje je seveda kvaliteta in konfiguracija tal. Prav lahke propustne zemlje niso primerne niti za travnike niti za pregonske pašnike. Ravnotako tudi zelo strmi travniki niso primerni za pašo. Glavno vprašanje pri menjalnih travnikih (čredinkah) pa je seveda gnojenje. V našem sistemu kmetijskega gospodarstva, ki je še vedno v pretežnem delu usmerjeno na samopreskrbo, ostaja le malo hlevskega gnoja za travnike. Edino gnojnica ostaja v to svrho. — Predeli Švice, Avstrije in Nemčije, kjer se je uvedel pašniško-košni sistem, uporabljajo za gnojenje teh površin gnojevko. V jeseni, dokler je trava še zelena, razredčijo gnoj, gnojnico in nekoliko stelje z vodo v razmerju 1:5, poleti za časa vegetacije pa v razmerju 1:10. Gnojenje v jeseni dokler je trava še zelena, je zelo koristno. Travna ruša si takrat lahko nabere rezervne hrane za sledečo sezono. Za gnojenje z gnojevko je treba veliko investicij. Predvsem mora biti že hlev tako grajen, da je nekako podkleten ali pa se morajo graditi globlji kanali in velike jame, kjer se gnoj in gnojnica razredčita in mešata z vodo. Dalje je zaželjeno, da ima gopodarstvo posebne črpalke in cevi napeljane po travnikih. To je drago. Da se delati tudi z razvažanjem gnojnice s sodom. To dopolnilno gnojilo uporabljajo ti predeli tomaževo žlindro. Ne bom opisoval detajle uporabe gnojevke v pašniškem sistemu travništva. Brez dvoma je pa ta sistem najintenzivnejši v izkoriščanju travniške ruše in se zato tudi mi moramo zanj interesirati. Lani sem bil koncem junija na Algajskem in sem dne 29. 6. obiskal kmeta, ki dela s čredinkami. Trava na njegovem travniku (pašniku) je bila ta dan cca 25 cm visoka, povedal pa mi je, da je ta travnik zgodaj že popasel in tudi že enkrat kosil. Torej 29. 6. bi lahko že v tretje izkoristil travnik. Seveda je prvo košnjo mlade trave spravil v silos. Tam kjer ne delajo trdih sirov, povsod travo spravljajo v uvelem stanju v silos. To je najboljše in najcenejše. Takšen menjalni travnik daje po 1 ha izraženo v škrobnih enotah od 4 do 5000 kg š. e., dočim naš povprečen travnik, ki se samo kosi, 1600 do 2000 kg š. e. To so torej v praksi dokazana dejstva, ki nam dajo misliti. Ne smemo si pa predstavljati, da ima n. pr. Algajska, ki sem jo omenil, povsod idealno črednisko gospodarjenje. Povsod imamo naprednejše in zaostale predele. Tudi v Avstriji je malo predelov, ki so začeli delati z gnojevko in čredinkami.

Električnna ograja, ki se je v zadnjih letih povsod po svetu zelo razširila omogoča ceneno ograjo. Večinoma se povsod uvaja suha baterija za električno ograjo in pa naprava s priključkom na omrežje. Naša industrija nam bo morala dati boljše aparate kot dosedaj, posebno takšne s priključkom na omrežje. Razen električne ograje oziroma aparata za transformacijo toka je treba pri električni ograji dobrih izolatorjev za količke. Teh nam manjka oz. ti, ki so sedaj naprodaj ne odgovarjajo. Dalje je treba zapiračev za vrata z vzmetmi.

Pri nas je velika razkosanost parcel zapreka, da se sistem paše na travnikih ne more širiti. Marsikje bi bila zložitev parcel lahko izvedljiva pa se konzervativni elementi temu protivijo. Malo pa je zaokroženih kmetij, kjer bi se ta sistem dal brez komasacije izvajati. Se enkrat naj poudarim, da je hlevski gnoj, ki se razredči z gnojnico in vodo tisto čudovito sredstvo, ki omogoča črednisko pašo. V zadnjem času so začeli napredni kmetje gnojiti tudi njive s tekočim gnojem. S tem načinom lahko gnoj enakomerno razdelimo in z malimi količinami gnoja več pognojimo. Tudi delovanje takšnega gnoja je boljše kot suhega. Za to stvar je treba večjih gnojničnih jam in posebnih gnojničnih sodov. Tudi to moram naglasiti, da se s pomladansko pašo na travniku ruša zgosti, nizke trave se razširijo in plevel se potisne nazaj.

S tem v zvezi naj omenim še to, da so začeli nekateri kmetijski strokovnjaki propagirati škropljenje travnikov s hormonskimi preparati v borbi za zatiranje plevela na travnikih. To so začeli delati z njivskimi škropilnicami. V principu je ta stvar zgrešena. Hormonski preparati so namenjeni samo zatiranju plevela v žitih. Se tam jih ne rabimo, če imamo dober kolobar. Na travniku ali pašniku pa pride hormonski preparat v poštev samo za kakšne trdožive plevele in takrat se škropi z nahrbtno škropilnico. V negnojeni ali slabo gnojeni travni ruši je veliko več zelišč kakor v dobro zagnojeni ruši. Med njimi je veliko takšnih, ki imajo dobro hranilno vrednost in tudi zdravilno delovanje. Pravijo, da je na negnojenem travniku ali košenici vsaka četrta rastlina zdravilna. Zelišča obilujejo na beljakovinah in rudninskih snoveh. Težavo imamo pa z njimi pri sušenju sena na tleh, ker se njih listje rado drobi. Pri sušenju v kozolcih ali pri kisanju trave ostane več takšnega listja (regrat, tropotec, kumina itd.), S poboljšanim gnojenjem zginevajo iz ruše zelišča, ki sicer kažejo izčrpanost ruše kakor: škropotec, timijan, smetlika. Čim bolj je gnojena ruša, tem manj rastlinskih vrst je v njej. Zaželjen in idealen sestav travniške ruše naj bi bil takole: 65% trav — nizkih in visokih, 25% detelj oz. metuljčnic, 10% ostala koristna zelišča.

Zelišča v travniški ruši so tisti pokazatelji, s pomočjo katerih lahko vidimo, kakšen je travnik ali pašnik. Ali je pravilno gnojen ,kakšnih hranilnih snovi mu manjka, ali ga pravilno izkoriščamo itd. Glavna zadružna zveza bo letos pred začetkom košnje organizirala več travniških tečajev, v katerih se bodo kmetje strokovnjaki in zadružniki podrobneje spoznali s sestavo travniške ruše in s stvarmi, ki so bile v tem članku nakazane. Dejstvo je namreč, da nam pri današnjem načinu košnje in spravila sena gre veliko hranilnih snovi iz sena v izgubo. Čim bolj so travniki gnojeni, tem bujnejši so in tem težje se trava osuši. Slab travnik pozno košen daje olesenelo travo, ki se rada osuši, nima pa vrednosti in hranilne kvalitete. Sušenje na tleh pride torej v poštev na slabih travnikih in ob stalnem vremenu. Če pa imamo zagnojene travnike z velikim procentom travniške rudeče detelje, bele detelje in z zelišči in nizkimi travami moramo bogato listno maso očuvati pred drobljenjem, močenjem in izpiranjem. Takšna trava se najboljše konzervira v uvelem stanju v silosu, ali v kozolcu. Pri stalnem lepem vremenu sušimo seveda tudi na tleh. Če pa je deževje, moramo čakati, ker se na tleh ne da osušiti trave. Takrat si pomagamo z žičnimi kozolci. Načelo naj bi bilo, da približno eno tretjino košnje siliramo, eno tretjino posušimo v kozolcu in eno tretjino posušimo na tleh.

Ing. Mastnak

Če nimamo kozolca

Gradnja lesenih ali betonskih kozolcev je draga, včasih tudi zamudna in smo zaradi tega večkrat prisiljeni, da si pomagamo na drug način. Žita sušimo na polju v križih ali sličnih kupih, deteljo, lucerno in travo pa prav dobro na žičnih kozolcih.

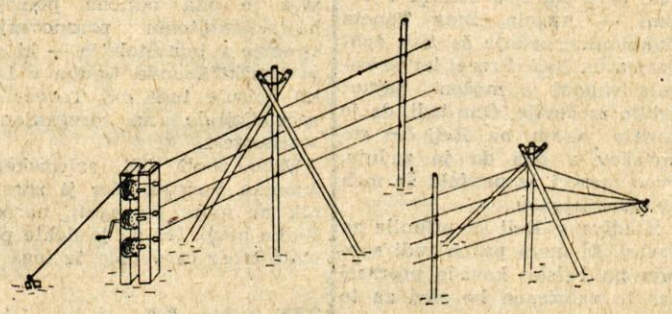

Svoječasno so uporabljali za sušenje zelene krme ostrvi. Izkazalo pa se je, da je v gospodarstvu težko najti prostor, kjer bi se ostrvi čez zimo shranjevale. Prevažanje in zabijanje teh ostrvi vzame veliko časa. Na podlagi praktičnih izkušenj se je žični kozolec obnesel najboljše.

Najvažnejše je pač pri stvari to, da lahko še mokro zeleno krmo obesimo na žico, kjer se brez izgub osuši. Za sušenje na tleh pa je treba res lepega vremena. Tega pa že par let pogrešamo.

Za sušenje 1 hektarja detelje ali dobrega travnika rabimo sledeč material:

160 kolov dolžine 2,3 m debeline 7—9 cm, 100 komadov podpornih kolov dolžine 2,4 m debeline 3—5 cm, 4 vretena za navijanje žice, 8 močnih klinov za v zemljo in 2000 m pocinkane žice premera 2,5 mm.

Najdražja pri vsem je pač žica, ki stane za 1 ha 11.200 dinarjev.

Praktično je delo s temi kozolci zato, ker se postavijo na travniku ali na deteljišču in se obložijo z vilami z zeleno krmo. V kozolec pa je treba z vozom dovažati zeleno krmo in ne prav lahko podevati late.

V kozolec se lahko vlaga prav mokra ali rosna krma in se pri tem ne pokvari. Postavljajo se v smeri vetri. Pri teh kozolcih kosimo lahko v dežju in takoj oblagamo žico.

Dopisujte v „Glas Gorenjske"

Vrednostni razredi gozdov v tržiški občini

Te dni je pri Občinskem ljudskem odboru v Tržiču razpravljala komisija za gozdarstvo o spremembi vrednostnih razredov gozdov. Po stari določitvi so bili vrednostni razredi večinoma določeni po katastrskih občinah, kar pa ni ustrezalo stvarnemu stanju. Zastopniki okrajne komisije so se trudili, kako na najbolj pravičen način rešiti vprašanje pravilne določitve vrednostnih razredov. Doslej je največkrat o vrednostnem razredu odločal kar logar po lastni presoji. Na sestanku v Tržiču pa so sprejeli sledeče merilo za določitev vrednostnih razredov in sicer: stroški spravitve lesa do kamionske ceste ter po kamionski cesti do žage oziroma najbližje železniške nakladalne postaje, po sledeči lestvici:

do 400 din je 1. vrednostni razred, do 700 din 2., do 1000 din 3., do 1500 din 4. in do 2200 din 5. vrednostni razred.

Na sestanku so zastopali Okrajno upravo za gozdarstvo ing. Ravnik, ing. Juvan in tov. Troha, medtem ko je obč. Tržič zastopal predsed. Lovro Cerar in pa občinska komisija za gozdarstvo s predsednikom Štefanom Zaplotnikom. Nova določitev bo tukajšnjim gorskim kmetom prav gotovo pomagala do večjih dohodkov.

J. V.

ŠKROPIVO, KI NE ŠKODUJE ČEBELAM

Marsikateri kmetovalci, posebno čebelarji, so se bali spomladanskega škropljenja sadnega drevja, ker so sredstva, s katerimi škropimo, strupena tudi za čebele.

Sadno drevje zato nismo škropili v času cvetenja, čeprav bi bilo potrebno. Izvajali smo le spomladansko škropljenje tik pred cvetenjem, ki pa dostikrat ne zadostuje za uspešno zatiranje nekaterih sadnih škodljivcev.

Letos smo uvozili škropivo, ki ima lastnost, da sicer uniči škodljive žuželke, ne škoduje pa čebelam. Z njim lahko škropimo brez skrbi v času cvetenja, kar bo razveselilo čebelarje in tudi sadjarje. Imenuje se »Holfidal«.

— en

TEDENSKI GOSPODARSKI KOMENTAR

Povojna stanovanjska izgradnja

Tako kot v mnogih drugih evropskih državah, pomeni tudi v Jugoslaviji stanovanjska izgradnja enega najbolj perečih problemov. Znatne investicije, ki so že bile vložene v izgradnjo novih stanovanj, še ne zadostujejo, čeprav smo stanov. krizo glede na razmere, kakršne so bile pri nas brž po vojni, že precej ublažili. Vojna vihra je uničila okoli 20% stanovanj stare Jugoslavije.

Ena izmed bistvenih značilnosti naše stanovanjske izgradnje je neenakomernost v izgradnji. Število novih stanovanj se je večalo do 1948. leta za okoli 100% iz leta v leto. Toda naslednja leta je ta odstotek v padanju. Povprečno smo gradili okoli 10.000 stanovanj letno, razen lani, ko je bilo to število nekoliko prekoračeno.

Stalna konferenca mest je nedavno napravila obsežno anketo o izgradnji stanovanj v naši državi. Ta anketa je zajela 194 mestnih industrijskih središč in pokazala, da je bilo v času od 1945. do 1955. leta zgrajeno nekaj več kot 103.000 stanovanj. Beograd je na primer dobil 15.000 novih stanovanj, Zagreb 7600, Ljubljana 4100, Sarajevo 4300 itd. Celotne investicije, vložene v izgradnjo teh stanovanj znašajo okoli 157 milijard dinarjev. Največje število stanovanj — okoli 50% — je bilo zgrajenih v 23 največjih mestih, kjer se je število stanovanj na ta način povečalo za okoli 13%. Čeprav pomeni izgradnja stanovanj uspeh, glede na velike napore, katere vlaga naša država za industrializacijo in splošni gospodarski razvoj, pa število stanovanj ni moglo zadovoljiti potrebe mestnega prebivalstva, ki je v naglem porastu. To nam kaže tudi omenjena anketa, iz katere je razvidno, da je še vedno v 221 mestih 316.000 gospodinjstev več kot stanovanj.

Povprečna površina stanovanjskega prostora, ki odpade na prebivalca, znaša v Jugoslaviji 10,2 m². V drugih evropskih državah je razmerje bolje, n. pr. v Belgiji 14,5 m², v Švedski 16,2 m², v Franciji 22,9 m² itd.

Delitev narodnega dohodka prav zaradi velikih investicij v industriji, ni omogočila večjih sredstev za potrebe stanovanjske izgradnje. Sodijo, da je bilo do 1952. leta vloženo v stanovanjsko izgradnjo le 2—3% narodnega dohodka in da se je ta odstotek šele od tega leta povečal na okoli 4,5%. Delež stanovanjske izgradnje v celotnem obsegu gradbenih del je znašal leta 1952 14,5%, 1953. leta 18,7% in 1954. leta 27,8%.

(JUGOPRES)

Razgovor s slikarjem M. Batistom

Ob prvi samostojni razstavi

Pred nekaj dnevi je bila v razstavnih prostorih Prešernove hiše v Kranju odprta razstava grafičnih listov akad. slikarja Milana Batiste. Majhen posežek v mehanizem naključja je uspel in tako smo se pri ogledu razstave »slučajno« sešli z avtorjem razstavljenih del, ki je ljubeznivo pojasnjeval idejo ali simboliko posameznih listov. Kasneje je pri črni kavi rade volje odgovoril na nekaj postavljenih vprašanj.

Dosedanja življenjska pot?

— Rojstno leto je 1924. Otroška leta v Dol. Logatcu, nato osnovna šola in gimnazija v Ljubljani. Okupacija. Italijanska taborišča Gonars in Treviso. Po kapitulaciji Italije so me na poti v partizane v bližini Gorice zajeli Nemci in odpeljali na prisilno delo v svoj »tisočletni« Reich, od koder sem se vrnil v domovino nekaj pred osvoboditvijo. Po vojni odslužitev vojaškega roka v JLA, študij na Akademiji upodabljajočih umetnosti v Ljubljani in specialka pri prof. B. Jakcu, nato službovanje na gimnaziji v Tržiču in sedaj v Kranju. —

V likovnem svetu se kažejo najbolj raznorodni tokovi, ki se razlikujejo med seboj ne le oblikovno, ampak tudi idejno. Zanima nas, kje so osnove in kaj so notranja gibala vašega dela.

— Vsako umetniško ustvarjanje je iskanje, zame posebej iskanje človeškega v človeku. Sama likovna rešitev me ne zadovoljuje. Zanima me v prvi vrsti človek, ne patetični heroj, marveč človek, ki ljubi in trpi; ne človek suhih dejstev, temveč čustev. Čeprav boste malone v vseh mojih listih prav lahko odkrili lirični moment, nikakor nisem glasnik nekega meglenega humanizma, zato tudi ni ničesar, kar bi me pritegovalo v abstraktnost. Vabijo me etična stremljenja in humana nota v človeku, ki išče poti naprej. Zato ciklus tihožitij ni izraz nostalgije za nečem, kar je za zmeraj odšlo v nepovrat, temveč satiričen pogled na stari svet, kjer prazni svečniki ne predstavljajo več svetlobe, na svet, ki je razbit na dvoje, kot na dvoje preklani in črvivi »RAZBITI LESOREZ«. —

M. BATISTA: Žalostne matere

Omenili ste lirični moment. Tudi označbe vaših listov me spominjajo na naslove pesmi oziroma pesniških zbirk.

— Imate prav. V začetku je bila pesem. Šele ko je pesem v meni izpeta, pa bodi že zapisana ali ne je prešla v prste, ki jo vrežejo v les, zarišejo v ploščo ali na papir. —

Na razstavi prevladuje lesorez. Ali menite, da je ta tehnika prav za izražanje čustev najprikladnejša?

— Nič manj mi niso pri srcu in marsikdaj bi si izbral drugo tehniko n. pr. jedkanico, suho iglo ali barvni lesorez. Lesores je sicer najstrožja veja grafike, kjer mora obdelava ustrezati gradivu in ki terja strogo upoštevanje strukture lesa. Ni pa v njem možna tenka subtilna črta, ki bi jo včasih zahteval motiv.

Težave materialne narave so, ki me silijo, da delam skoraj izključno v lesu ali s svinčnikom; pomanjkanje potrebnega orodja in možnosti odtiskovanja. Odtod preprostsa tehnika izražanja z minimalnimi sredstvi. Vsekakor bi želel, da se obiskovalci razstave v Prešernovi hiši seznanijo tudi s to, na splošno med laiki manj cenjeno vejo likovnega ustvarjanja in spoznajo, kakšne prepričljive možnosti oblikovalnih rešitev nudi. —

Rad bi poznal še vaš osebni odnos do posameznih listov.

— Likovnik govori s svinčnikom, nožem ali čopičem in ne z besedami. Sodba o njegovih delih je prepuščena gledalcem ter poklicanim in nepoklicanim kritikom. Pa vendar — najbolj pri srcu in najbližji so mi listi o vojnih grozotah in . . . v desetih minutah odpelje moj avtobus. —

Že je odhitel, ne — odvihral po cesti.

B.

gorenjske bodice

ZADNJIČ SEM se znašel v tako mučnem položaju, prav tako pa bi se tudi vi, dragi bralci, če bi obiskali **Kranj**, ko nisem mogel najti nikjer primernega stranišča. Tisto stranišče, ki je dograjeno, je zaklenjeno, drugo pa šele čaka dograditve.

Da bi se rešil iz mučnega položaja, sem zavil kar v prvo gostilno, mimogrede sem seveda še spil pol litra »pristnega« cvička. S prijateljem, ki sem ga v gostilni srečal, sva pa zapela tisto: »Preljubi milijončki, oj kje ste doma!«

KER SEM PRIŠEL domov židane volje, me je žena brž nagnala v mesto, z izgovorom, da se bom streznil, naj kupim otroške žabe za štiri-letnega otroka. Stopim v prvo trgovino in prosim, naj mi pokažejo žabe za štiri leta starega otroka. Prodajalka mi je postregla z žabami za dvo-letnega otroka in dejala, da se bodo na nogah stegnile. Toda nisem se zadovoljil s tem odgovorom in stopil v sosednjo trgovino. V tej trgovini mi je prodajalka postregla z žabami za šest-letnega otroka in pristavila, da se bodo žabe skrčile, ko jih bo žena oprala!?

Ker sem bil v dvomu, katere žabe naj kupim, je moj otrok še vedno brez žab, jaz pa v razgovoru z ženo tulim: »Živela kulturna postrežba in skrb za potrošnika!«

VSE KAŽE, DA BO letos vroče poletje. Pa ne zaradi sonca, ki že kar krepko pripeka, marveč zaradi kopalk, ki sem jih videl v komisijski trgovini v **Kranju**. Na njih je »skromna« cena 7000 dinarjev. Zato sem se odločil, da bom začel propagando za »Adamove« kopalne obleke.

SEVEDA TAKO napravljen ne bom hodil v kino. Za kino se bom že dostojno oblekel, le zaljubljence bi rad opozoril, ki zahajajo v naše kinematografe, naj se naučijo mirno sedeti na stolih in naj ne stikajo skupaj svojih glavic. Jaz, ki sem to dobo že prebolel (upam, da žena tega ne bo prebrala), moram venomer stegovati vrat tako, da je že postal podoben žirafinemu.

TODA NIKAR ne mislite, da sem proti zaljubljencem!

Vse Vas lepo pozdravlja

VAŠ »BODIČAR«.

LOV NA ČAROVNICE

je naslov igri, ki jo je na radovljiškem odru uprizoril dramski odsek prosvetnega društva A. T. Linhart Radovljica. Premiera je bila preteklo soboto in je prav lepo uspela.

To zgodovinsko dramo je napisal Arthur Miller, sedaj vodilni dramatski pisatelj v ZDA. Dogodki, ki jih vidimo na odru, so se odigrali v Salemu l. 1692. Salem je 20 milj od Bostona oddaljeno mestece v ZDA. V prvi polovici 17. stoletja so se tu naselili angleški puritanci (protestantska sekta), ki so s svojimi ozkimi nazori prinesli s seboj verski fanatizem, ki se je izrodil v versko nestrpnost. To in pa neizobraženost ljudstva je bila odlična podlaga najrazličnejšemu praznoverju, ki se je v tem stoletju — ki ga v Visoški kroniki (sodba v Loki) opisuje tudi naš Tavčar — specializiralo na preganjanje »čarovnic«.

Tako zboli hči salemskega župnika Parrisa. Ker ji zdravnik ne more pomagati, narede ljudje hrup, češ da je dekle postalo žrtev čarovnice. Iz tega se izcimi cel čarovniški proces, ki terja smrt premnogih nedolžnih ljudi.

Glavne osebe so bile dobro podane: tako je lik župnika Parrisa podal Jaka Sartori, ki je odlično igral svetohlinsko zavijanje »posvečenega« gospoda, prav dobro je bil dognan lik g. Haleja, ki ga je igral Franjo Praprotnik, močni sta bili tudi kreaciji Abigall Williamsove, ki jo je predstavljala Saša Zrimčeva in Rotarjevega farmarja Johna Proctorja. Neizprosnega namestnika pokrajine, guvernerja Danfortha pa je mojstrsko podal Miran Kenda.

Za dobro uspelo prireditev gre prvenstveno zahvala Tonetu Gaspariju, ki je z vso požrtvovalnostjo in dolgoletnimi izkušnjami igro uspešno zrežiral.

—h.

Zgodovinsko branje 13

Železarstvo na Gorenjskem

Jože Bertoncelj: Pozabljeni vigenjci

Kako lepi so ti kranjski sprehodi! Dosti popoldnevov sem posvetil sprehodom okrog Kranja, mislim, da mi je ostalo le še mnogo, mnogo skritega. Kakor zastaviš korak, ob desnem ali levem savskem bregu, ob korški grapi ali čez savski most na Kalvarijo, mimo tistih čudovitih lesenih, s slamo kritih hišic, morda naprej na Šmarjetno goro, ali pa na levo skozi Bitnje do Žabnice — povsod nov, lep svet pred teboj, kot bi odvijal pester film. In če so pozimi popoldnevi kratki, greš kar po cesti proti Naklem. Storžič in sosednji vrhovi žare v žarkih zahajajočega sonca. Belina vrhov se spreminja v rumeno, rdeče in nazadnje vijoličasto barvo, dočim se spodaj ležeči smrekovi in borovi gozdovi hitro zavijajo v mrak.

Tako sem ob priliki iskal bližnjico v Preddvor, kar po nekih poljskih poteh in kolovozih. Rekli so mi, da prideš v gozdu do neke brvi čez Kokro pa sem zašel in blodil celo uro po gozdu in se nazadnje znašel na — Beli. Tu mi šine v glavo, da smo na tej Beli imeli Kroparji včasih žlahto — kovače žebljarje. Povprašam o tem kmetico, ki nekaj brklja pred hišo pa mi pokaže po klancu navzdol z grmovjem obraščeno strugo malega potočka, ob katerem stoji lesena pobeljena hišica z malo šupo, ki ima na spodnjem koncu kolo. To bo vigenjc, belski vigenjc!

Iz hiše pride mlado dekle in za njo starejša ženska, očividno mati. Pozdravim, pa začnemo razgovor. Odpreta mi kovačnico ali »fužino« kakor pravita ter mi jo razkazujeta. Ognjišče ali »ješa« je betonirani četverokot in tako že določen prostor za štiri kovače. Tudi par panjev z vsem orodjem je še postavljenih. Meh in kolo sta še zelo dobro ohranjena, tako, da bi se delo lahko kar takoj pričelo.

Angela Bukovnik iz Zg. Bele je kovala žeblje domala 50 let

Meh je bržkone izdelek Poljčeve delavnice iz Krope. Zadnji kovač te kovačnice — Miha Pernuš je že pred leti umrl, zapustil ženo in več otrok, od katerih pa se ni noben izučil očetovega poklica. Mati se kar razživi v pogovoru: »Tako ni znal nikdo kovati, kakor moj mož! On je pa bil mojster! Če bi bil živ, bi bilo pri nas vse drugače.«

Da jo odtrgam spominu, vprašujem, če imajo tudi še kje drugje »fužine«. Pokažem ji čez plot k sosedu; da, tudi tam so kovali! Predno se poslovim, stopim še v hišico. Skromna veža in soba, toda čista in urejena. Na oknu cvetice in zelenje.

Pri sosedu je doma samo mlada žena z otrokom. Pove mi, da je bil njen oče Tone Bukovnik, zadnji kovač na Beli in da je umrl šele pred dobrim mesecem. Mati pa je še živa in je tudi kovala, pa je, žal, ni doma; odšla je menda v Kranj. Pogledam še v kovačnico, ki je zelo podobna Pernuševi, le kolo je že razpadlo, sicer pa bi se lahko tudi tu začelo kar takoj s kovanjem. Po pripovedovanju obeh žensk, so stale »fužine« še naprej ob vodi, a jih ni več; ponekod so predelane za druge potrebe.

V zadnjih avgustovih dneh sem zopet stikal po Beli. Vsa spokojna je ležala pokrajina pod Storžičem v toplem soncu poznega poletja. Pokošena polja, požete njive, tam njive s korunzo, pa spet njive s cvetočo ajdo in njive s kmeticami, ki okopujejo ali grabijo na travniku otavo . . .

Iščem znani potočni jarek ter nekoliko zaidem a zato najdem njegov drugi rokav z rakami in velikim kolesom, ki očividno še dobro služi. Stavba, ki stoji ob kolesu, je malo nenavadna, ni podobna mlinu, kovačnici pa tudi ne. Tršat in zgovoren možakar, ki prihaja iz bližnje hiše, mi vse pojasni. To vodno kolo goni sedaj njemu mlatilnico, včasih pa je gnalo mehove kar dvajsetim kovačem, ki so kovali v spodnjih prostorih te stavbe, dočim so gornji prostori služili za stanovanje. Zdaj je vse to spremenjeno in prezidano ter ne spominja v ničemer na kovačnico. Možakar točno ve, kje so stale »ješe«, kje leseni vzvodi in mehovi, pove tudi, da se je prejšnji lastnik imenoval Naglič in mi pokaže še pot do Pernuša in do Bukovnika.

V ozkem vodnem koritu, ki je vodilo h kolesu, ki ga danes ni več, pere starejša ženska v črnem — Angela, žena Toneta Bukovnika, zadnja še živa žebljarica na Beli. Precej let je kovala skupaj z možem, največ žeblje za čevlje. Ona trdi, da je kovalo včasih na Beli čez sto kovačev a ona da je zadnja. Pred meseci je prodala še meh nekemu kovaču.

Kladiva v Beli so utihnila za vselej, še malo pa bo tudi spomin na belske kovače prerasel čas in zabrisana bo sled za to staro obrtjo.

Tako hitro in brez glasu izgineva povest kakega kraja. Danes bi bilo težko a zelo zanimivo ugotoviti, koliko krajev na Gorenjskem je imelo pred stoletjem opravka z železom. Za primer vzemimo Kropo in njeno okolico. Torej Kamna Gorica, Kolnica, Vošče, tudi na Lipnici so bili rudarji in oglarji. Skozi hrib Vreče nad Kamno Gorico je vodil rov prav v vasico Mišače. Verjetno, da se je vsaj del te vasi in del vasi Zgornja Dobrava ukvarjal z rudarstvom na Vrečah. V Globokem so še danes vidni sledovi stare »cajnarice« (vodno kladivo »repač«). Češnjica je imela rudnik Močilski hrib ali »Na pečeh«, kjer so kopali tudi kmetje sami in vozili rudo v Kropo. Jamnik je imel samo štiri kmetije, ostali vaščani so bili rudarji in oglarji. Tudi ime samo dokazuje značaj kraja. Podblica, zgornji del vasi rudarji in oglarji, Lajše rudarji in oglarji. Dražgoše, poglavitni rudnik za Železnike in tudi za Kropo. Potem vas Rudno, Knapi in kar tako naprej.

Vsekakor je imela v preteklosti naša Gorenjska pomemben odstotek prebivalstva, ki se je preživljalo s službo železu. Vse to pa se je pozabilo kot vigenjci na Beli.

Tudi II. javni nastop je uspel

V ponedeljek zvečer je bil v zgornji dvorani Sindikalnega doma II. javni nastop gojencev Glasbene šole Kranj. Tudi to pot je bila dvorana polno zasedena, poslušalci pa so bili z mladimi izvajalci nadvse zadovoljni. Nastopili so gojenci klavirskega in violinskega oddelka, oddelka za solo petje in flavto ter šolski orkester. Poslušalce so najbolj navdušili Peter Pip, Nuška Purger, Dominik Gašperšič, Janez Slabe, Igor Engelsberger, Lija Lipar, Jože Pirnat, Jožica Puhar, klavirski trio, zlasti pa Marjetka Štok na klavirju (ki kaže nadpovprečno nadarjenost) in Niko Iličar, ki pomeni morda novo odkritje, kot solo pevec z najlepšimi perspektivami.

Godalni orkester glasbene šole je ponovno dokazal nenehen napredek v homogenosti in tehnični izvedbi. Vendar pa je bilo to pot opaziti sem in tja nepopolno ubranost, čemur pa moramo iskati vzrok drugje, ne pa pri mladih glasbenikih in njihovem dirigentu, kot smo zvedeli kasneje. Če za te ni na razpolago pravočasno stolov, prostora, kjer bi imeli svoje instrumente in se vsaj nekoliko ugrali, bi bilo od njih neupravičeno zahtevati kaj več, čeprav to lahko pričakujemo. Ker pa se takim zatikljajem da pomoči brez težav, potrebna je le dobra volja, upamo, da bo v prihodnje bolje.

III. javni nastop gojencev glasbene šole Kranj bo 30. maja ob 18. uri v zgornji dvorani Sindikalnega doma.

B. -n

Gostovali so v Selcah

V nedeljo je gostovala Industrijska šola »Iskra« Kranj s pevskim zborom in igralsko družino v Selcah. Kljub slabi udeležbi zaradi slabega vremena, so bili gledalci zelo zadovoljni s pesmimi, ki so jih peli mladi pevci in z Ingoličevo enodejanko »Lovorjev venec«.

Vsem bralcem in naročnikom se opraščamo, ker je današnja številka »Glasu Gorenjske« izšla samo na 6. straneh. Vzrok temu so nepredvidene tehnične ovire.

Uredništvo

OBJAVE - OGLASI

Mali oglasi

Samo za 55.000 ali 8 m³ okroglega lesa prodam nov istosmerni motor 7 KM. Naslov v upravi.

Kupim gozd. Ponudbe z opisom kakšen je in približno ceno poslati na upravo lista pod »gozd«.

Les za celotno ostrešje v raznih dimenzijah **ugodno prodam.** Naslov v upravi lista.

Prodam 1000 kg sladkega **sena.** Naslov v upravi lista.

Prodam začasno nezazidljivo parcelo na Klancu — kvadratni meter 120 dinarjev. Naslov v upravi lista.

Kozo dobro mlekarico poceni prodam. Zg. Bitnje 28.

Učenci in učenke Osnovne šole Kranj bodo počastili rojstni dan **predsednika republike maršala Josipa Broza — Tita na telovadnem nastopu** v petek, 25. maja ob 16. uri na igrišču pred šolo. Sodeluje godba DPD »Svoboda« Kranj. Vabljeni!

Zamenjam enosobno stanovanje na Kalvariji za dvosobno ali večje v mestu. Naslov v upravi!

Iščem upokojenko ali vdovo, ki bi šla k 85-letni mami blizu Radovljice v pomoč in tovarištvo. Nudim hrano in stanovanje. Ponudbe na upravo lista pod »mama«.

Kadilci Gorenjske! Zahtevajte povsod priznano najboljše cigarete in to **Sarajevske tobačne tovarne.** Skladišče v Ljubljani, Kolodvorska 26.

Zadružna mlekarna Kranj—Čirče **bo prodala generalno popravljeni 3 - tonski** kamion **»Ford« W 8.** Ogled kamiona v mlekarni.

Prodam šivalni stroj »Singer« — dobro ohranjen. Naslov v upravi lista.

Prodam kravo s tretjim teletom ali brez zaradi pomanjkanja krme. — Zg. Duplje 42.

Sprejmem vajenca za dimnikarsko obrt. Hrana in stanovanje zagotovljena. Arh Stanislav, dimnikarstvo, Kamnik.

Enosobno stanovanje v Kranju, prostorno s pritiklinami **zamenjam** za manjše. Ponudbe v oglasni oddelek pod »Zamenjava«.

Prodam lepe fornirane spalnice in valovito emitacijo **ter orehovo kombinirane kuhinje** — tudi na potrošniški kredit. — Mizarstvo, Bratun, Čirče.

Sobo prazno ali opremljeno iščemo za takoj ali pozneje. — »Stari Mayr«, Kranj.

KINO - te dni bomo gledali

KINO »STORŽIČ« KRANJ

25. maja premiera ameriškega barvnega filma »POSLEDNJI APAČ«, ob 18. in 20. uri. Ob 22. uri bo premiera ameriškega filma »TARZAN IN NJEGOVA PRIJATELJICA«.

26. maja, ameriški barv. film »POSLEDNJI APAČ«, ob 18. in 20. uri, film. novice št. 20. Ob 22. uri premiera ameriškega filma »TARZAN IN NJEGOVA PRIJATELJICA«.

27. maja, ob 8.30 in 14 uri matineja amer. filma »TARZAN IN NJEGOVA PRIJATELJICA«. Ob 10.30 matineja — premiera ameriškega barv. filma »KARNEVAL V TEKSASU«. Ameriški barvni film »POSLEDNJI APAČ« ob 16., 18. in 20. uri — zadnjikrat.

LETNI KINO »PARTIZAN«

25. maja, premiera ameriškega filma »TARZAN IN NJEGOVA PRIJATELJICA« ob 20.15 uri.

26. maja, ob 20.15 uri dvojni program, ameriški film »TARZAN IN NJEGOVA PRIJATELJICA« in ameriški barvni film »KARNEVAL V TEKSASU«.

27. maja, ameriški film »TARZAN IN NJEGOVA PRIJATELJICA« ob 20.15 uri — zadnjikrat.

KINO »SVOBODA« STRAŽIŠČE

26. maja, premiera ameriškega filma »TARZAN IN NJEGOVA PRIJATELJICA« ob 17. in 19. uri. Premiera ameriškega barvnega filma »KARNEVAL V TEKSASU« ob 20.45 uri.

27. maja, ob 10. uri matineja amer. barv. filma »POSLEDNJI APAČ«. Ameriški film »TARZAN IN NJEGOVA PRIJATELJICA« ob 15., 17. in 19. uri — zadnjikrat.

KINO »RADIO« JESENICE

25. maja, ameriški barv. film »RAPSODIJA« ob 18. in 20. uri — zadnjikrat.

26. maja, premiera jugoslovanskega film »PESEM S KUMBARE« ob 18. in 20. uri.

27. maja, ob 10. uri matineja angleškega šport. filma »RING«. Jug. film »PESEM S KUMBARE« ob 16., 18. in 20. uri.

KINO »PLAVŽ« JESENICE

25. maja, francoski barv. film »RDEČE IN ČRNO« II. del ob 18. in 20. uri — zadnjikrat.

26. maja, premiera ameriškega kavbojskega filma »REVOLVERAŠ« ob 18. in 20. uri.

27. maja, ob 10.30 uri matineja angleškega športnega filma »RING«. Ameriški kavbojski film »REVOLVERAŠ« ob 16., 18. in 20. uri.

LETNI KINO JESENICE

26. in 27. maja, amer. kavbojski film »REVOLVERAŠ« ob 20.30 uri.

KINO KOROŠKA BELA

26. maja, zaprto.

27. maja, jugoslovanski film »PESEM S KUMBARE« ob 17. in 19. uri.

KINO ŽIROVNICA

26. maja francoski barv. film »RDEČE IN ČRNO« II. del, ob 20. uri.

KINO DOVJE MOJSTRANA

26. maja, ameriški kriminalni film »MACAO« ob 20. uri.

KINO »SORA« ŠK. LOKA

Od 25. do 27. maja, bolgarska drama »NESPOKOJNI«.

KINO »KRVAVC« CERKLJE

26. in 27. maja, francoski film »LJUBIMCI IZ TOLEDA«, v soboto ob 20.30 uri, v nedeljo ob 16. in 20. uri.

Gledališče

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ

25. maja ob 20. uri — gostovanje »Svobode« iz Stražišča, Garcia Lorca »MARIANA PINEDA«. Režija Malc kot gost.

27. maja ob 16. in 20. uri — gostovanje v Žireh — Ivan Cankar »POHUJŠANJE V DOLINI ŠENTFLRJANSKI«.

KONCERTI

Pri koncertu 26. t. m. ob 20. uri in 27. t. m. ob pol 16. uri v Kropi sodelujejo gojenci glasbene šole iz Kranja, in sicer violinisti iz šole prof. Fajona in Stanič ter mali pianist Milan Mihelič iz šole prof. Aljančičeve. Vstopnice po din 60 in 50 v predprodaji v »Orlovina« v Kropi in 1 uro pred koncertom pri blagajni. Začetek točno ob navedenem času. Avto bo vozil v soboto iz Podnarta ob 18.45. in nazaj ob 22. uri in v nedeljo iz Podnarta ob 15.35. uri in nazaj ob 18. uri. To prireja kulturno prosvetno društvo »Stane Žagar« iz Krope.

OBJAVA

Uprava Gorenjske predilnice v Škofji Loki sprejme:

1. 19 DELAVK
2. 2 DELAVCA

Interesenti naj se zglasijo osebno dne 29. maja 1956 v sekretariatu podjetja. S seboj prinesite delavsko knjižico, napotnico za delo in napotnico za zdravniški pregled.

Pogoji: Možnost opravljati delo v treh izmenah, regulirane vojaške obveznosti. Starost od 18. do 25. leta.

OBVESTILO

Oddelek za gradnje in komunalne zadeve ObLO Kranj obvešča prebivalce Stražišča in druge gradbene interesente, da je idejni zazidalni načrt za območje Šmidovega travnika na vpogled v času od 21. 5. do 2. 6. 1956 in sicer:

a) v klubski sobi Doma Svobode v Stražišču dnevno od 15. do 20. ure,

b) v prostorih Zavoda za stan. in komunalno gradnjo, Titov trg št. 3., II. nadstropje dnevno od 8. do 12. ure, kjer si ga lahko ogledajo ter stavijo nanj svoje pripombe oziroma spreminjevalne predloge.

Ogled je informativnega značaja ter bo med časom razpisanega roka sklican še skupni sestanek volivcev v Stražišču, kjer bo projektant podal tolmačenje predlaganega načrta.

Odd. za gr. in kom. zadeve ObLO Kranj

Oglejte si razstavo

„Stanovanje za naše razmere“

OD 26. V. — 3. VI. V LJUBLJANI

Urbanizem, arhitektura, tehnika, ekonomika in kultura stanovanja! — Stanovanjska oprema, električni stroji za gospodinjstvo — gradbeni materiali

25% POPUST NA ŽELEZNICI!

Razstavni prostori: **Komercialni del: Gospodarsko razstavišče**

Poučno-propagandni del: **Ljubljana, Titova 50**

Palača »Gradisa«

Titova 19

SPORED ZAOSTALIH PRVENSTVENIH NOGOMETNIH TEKEM GNP ZA NEDELJO, 27. MAJA 1956

Na Bledu ob 8.30 uri Bled : Triglav, pionirji, služb. Canjko, ob 9.30 uri Bled : Jesenice, služb. Canjko.

Na Jesenicah ob 15. uri Jesenice : Ločan, mladinci, služb. Bogataj.

V Lescah ob 9. uri Mladost : Prešeren, mladinci, služb. Legat, ob 13.45 uri Mladost : Prešeren, pionirji, služb. Vovk.

ZA CUP FLRJ

V Kranju igrišče Mladosti ob 9.30 uri Mladost B : Planika, služb. Smole.

V Tržiču ob 15.30 uri Tržič : Bohinj, služb. Šter.

V Lescah ob 15. uri Prešeren : Ločan, služb. Vovk.

V Škofji Loki ob 17. uri garnizon JLA Šk. Loka : Triglav B, služb. Kalan.

Kaj ima na sporedu Radio Ljubljana

Poročila poslušajte vsak dan ob 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, Radijski dnevnik ob 19.00 in 22.00. uri. Oddajo »Želeli ste — poslušajte« ob nedeljah ob 15.15 in ob delavnikih ob 17.15. uri. Kmetijski nasveti in kmetijska univerza vsak delavnik ob 12.30. uri.

PETEK, 25. MAJA

11.05 Ludwig van Beethoven: Prometejeva bitja, baletna glasba.
11.45 Cicibanom — dober dan! (Pesmi in zgodbe o Titu).
12.00 Koroške in prekmurske narodne pesmi.
13.35 Pester operni spored.
14.30 Zanimivosti doma in po svetu.
15.40 Utrinki iz literature — France Bevk: Zgodbe o Titu.
18.00 Spoznavajmo človeka — prof. Franc Pediček: Tipi značaja.
18.15 15 minut z Vaškim kvintetom.
18.45 Igra trio Dorko Škoberne.
20.00 Tedenski zunanje-politični pregled.
20.30 »Portret iz Broadwaya«: Thomas »Fats« Walter.
21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

SOBOTA, 26. MAJA

11.05 Za dom in žene.
11.15 Lahek spored igra Mariborski pihalni ansambel p. v. Draga Lorbeka.
11.45 Pojte z nami, otroci!
14.30 Pionirski kotiček.
14.45 Mladinski zbori pojo.
15.40 Utrinki iz literature — Slavček v gaju je zapel (ob 30. letnici smrti Srečka Kosovela).
18.00 Okno v svet: Neodvisni Laos.
18.15 Moški zbor primorskih študentov p. v. Antona Nanuta poje narodne in umetne pesmi.
18.30 Jezikovni pogovori.
18.45 Igra Ljubljanski plesni sekstet.
20.00 Veseli večer.

NEDELJA, 27. MAJA

8.00 O športu in športnikih: Pred diplomo na Visoki šoli za telesno vzgojo v Ljubljani.
8.15 Z mikrofonom pri naših zborih.
9.00 Otroška predstava — Niko Kuret: Bajka o Jazonu.
10.00 Družinski pogovori.
11.00 Oddaja za Beneške Slovence.
12.00 Pogovor s poslušalci.
13.30 Za našo vas.
16.30 Auha — holcarji! (report.).
18.00 Radijska igra — Henrik Ibsen: Stebri družbe.
21.00 Kulturni razgledi.

PONEDELJEK, 28. MAJA

6.20 Naš jedilnik.
11.05 Radijska šola za nižjo stopnjo — a) G. Gich: Dinar, le potoči se — b) Francka Demšar: Jutro na kmetiji.
14.05 Radijska šola za višjo stopnjo — Prof. J. Rupnik: Kam po dovršeni šoli.
15.40 Še pomnite tovariši ... —
15.15 Hej tovariši! (spored partizanskih pesmi). Marjan Podobnik: Rajmševa mama.
16.00 60 minut z našimi in inozemskimi solisti.
18.00 Iz naših kolektivov.
18.15 Tri arije — trije tenorji.
20.00 Mladinska oddaja.
20.15 Simfonični koncert orkestra Slovenske Filharmonije, dirigent Samo Hubad; Na sporedu dela slušateljev kompozicijskega oddelka Akademije za glasbo.

TOREK, 29. MAJA

11.45 Cicibanom — dober dan! (Jože Vovk: Kako so Zaplankarji strah strahovali).
12.00 Pisan spored slovenskih narodnih pesmi.
13.35 Orkestralne skladbe velikih mojstrov.
14.30 Modni kotiček.
15.40 Utrinki iz literature — Mahmud Taimur: Komedija smrti.
18.00 Zunanje-politični feljton: Vzhodna Nemčija po drugem kongresu KP Sovjetske zveze.
18.30 Športni tednik.
20.00 Tedenski notranje-politični pregled.
20.30 Radijska igra — Suhovo — Kobilin: Svatba Krečinskega.
22.15 Dela baročnih mojstrov — Archangelo Corelli: Concerto grosso op. 6 št. 2 Antonio Vivaldi: Koncert v Eduru za violino in godala (11 Riposo) — J. S. Bach: Drugi brandenbuški koncert.

SREDA, 30. MAJA

11.35 Radijska šola za višjo stopnjo — prof. J. Rupnik: Kam po dovršeni šoli.
13.35 »Od Triglava do Ohrida« (pisan spored pesmi in plesov jugoslovanskih narodov).
14.05 Radijska šola za nižjo stopnjo — a) G. Gich: Dinar le potoči se — b) Francka Demšar: Jutro na kmetiji.
15.40 Utrinki iz literature — Vladimir Nazor: Angel v zvoniku.
18.15 Igra tamburaški orkester p. v. Matka Šijakoviča.
18.30 Za dom in žene.
18.40 Skladbe slovenskih avtorjev poje Mariborski komorni zbor p. v. Rajka Sikoška.
22.15 Moderni plesni orkestri.

ČETRTEK, 31. MAJA

11.05 Za dom in žene.
11.45 Slovenski skladatelji — mladini (Glasbena oddaja za pionirje).
14.30 Nove knjige.
14.40 Moški zbor Fr. Prešeren iz Kranja p. v. Petra Liparja poje umetne in narodne pesmi.
15.40 Utrinki iz literature — — Vlado Habjan: Ne, Korošec sem!
16.00 Glasbene uganke.
18.00 Domače aktualnosti.
18.30 Družinski pogovori.
20.00 Kulturni obzornik.
20.15 »Četrtkov večer« domačih pesmi in napevov.
21.00 Dr. Marja Borštnik: Aškerc in Slovani (ob 100-letnici rojstva Antona Aškerca).

RAZPIS

EKONOMSKA SREDNJA ŠOLA V KRANJU. Pogoj za vpis v I. letnik ESŠ je uspešno dovršen IV. razred nižje gimnazije in sprejemni izpit iz slovenščine, tujega jezika in matematike.

Sprejemni izpit bodo kandidati opravljali na Ekonomski srednji šoli v Kranju (poslopje I. gimnazije) od 11. junija dalje. Pričetek izpitov ob 8. uri zjutraj. Prošnji za opravljanje sprejemnega izpita, kolkovani z din 30.— državne takse in din 20.— okrajne takse, mora kandidat priložiti zadnje šolsko spričevalo in rojstni list. Prošnje sprejema ravnateljstvo do vključno 7. junija 1956.

RAZPIS

Komisija za razpis mest direktorjev gospodarskih organizacij pri Občinskem ljudskem odboru Tržič razpisuje na podlagi člena 10. Zakona o pristojnostih občinskih in okrajnih ljudskih odborov (Uradni list FLRJ št. 34/55), mesto

DIREKTORJA
tovarne usnja »Runo« Tržič

Pogoji: Višja strokovna izobrazba in 5 let prakse na vodilnih položajih v gospodarstvu ali srednja strokovna izobrazba in 10-letna praksa na vodilnih položajih v gospodarstvu. Prednost imajo kandidati usnjarske stroke.

Pravilno kolkovane prošnje z navedbo šolske izobrazbe, opisom dosedanjih službenih mest in življenjepisom pošljite do 30. maja 1956 na občinski ljudski odbor Tržič.

Razpis

Komisija za razpis mesta poslovodje trgovine »Specerija« Kranj razpisuje na podlagi 10. člena zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov (Ur. l. FLRJ št. 34-371/55) in 90. člena uredbe o ustanavljanju podjetij in obrtov (Ur. list št. 51-424/53)

MESTO POSLOVODJE TRGOVINE »SPECERIJA« KRANJ

Ponudniki za razpisano mesto morajo izpolnjevati naslednji pogoj: — Trgovski pomočnik z večletno prakso.

Pravilno kolkovane prošnje z izčrpnim življenjepisom, dokazili o strokovnosti, neoporečnosti in o dosedanji zaposlitvi pošljite Občinskemu ljudskemu odboru Kranj do 10. junija 1956.

RAZPIS

Komisija za razpis mesta direktorja trgovskega podjetja »ELITA« Kranj razpisuje na podlagi 10. člena zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov (Ur. l. FLRJ št. 34-371/55) in 90. člena uredbe o ustanavljanju podjetij in obrtov (Ur. l. FLRJ št. 51-424/53)

MESTO DIREKTORJA TRGOVSKEGA PODJETJA »ELITA« KRANJ

Ponudniki za razpisano mesto morajo izpolnjevati enega od naslednjih pogojev:

1. Ekonomska fakulteta ali popolna srednja strokovna šola s petletno prakso v trgovski stroki;

2. Komercialist s strokovnim izpitom in 8 letno prakso v trgovski stroki;

3. Trgovski pomočnik z večletno prakso pri vodenju trgovske organizacije.

Pravilno kolkovane prošnje z izčrpnim življenjepisom, dokazili o strokovnosti, neoporečnosti in o dosedanji zaposlitvi pošljite Občinskemu ljudskemu odboru Kranj do 10. junija 1956.

Razpis

Komisija za razpis mesta direktorja trgovskega podjetja »Železnina« Kranj razpisuje na podlagi 10. člena zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov (Ur. l. FLRJ št. 34-371/55) in 90. člena uredbe o ustanavljanju podjetij in obrtov (Ur. l. FLRJ št. 51-424/53)

MESTO DIREKTORJA TRGOVSKEGA PODJETJA »ŽELEZNINA« KRANJ

Ponudniki za razpisano mesto morajo izpolnjevati enega od naslednjih pogojev:

1. Ekonomska srednja šola z večletno komercialno prakso v železninarski stroki;

2. Trgovski pomočnik z večletno prakso v železninarski stroki, od tega 5 letno prakso na vodilnem položaju.

Pravilno kolkovane prošnje z izčrpnim življenjepisom, dokazili o strokovnosti, neoporečnosti in o dosedanji zaposlitvi pošljite Občinskemu ljudskemu odboru Kranj do 10. junija 1956.

Razpis

Komisija za razpis mesta direktorja podjetja »Zvezda« Kranj razpisuje na podlagi 10. člena zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov (Ur. l. FLRJ št. 34-371/55) in 90. člena uredbe o ustanavljanju podjetij in obrtov (Ur. list FLRJ št. 51-424/53)

MESTO DIREKTORJA PODJETJA »ZVEZDA« KRANJ

Ponudniki za razpisano mesto morajo izpolnjevati enega od naslednjih pogojev:

1. Inženir kemije z večletno prakso v tekstilni stroki;

2. Tekstilni tehnik-apreter z večletno prakso;

3. Visokokvalificirani tekstilni delavec z večletno prakso na vodilnih položajih v gospodarstvu.

Pravilno kolkovane prošnje z izčrpnim življenjepisom, dokazili o strokovnosti, neoporečnosti in o dosedanji zaposlitvi pošljite Občinskemu ljudskemu odboru Kranj do 10. junija 1956.

SPREJEM NOVIH DIJAKOV V SREDNJO TEHNIŠKO TEKSTILNO ŠOLO (Prej Tekstilni tehnikum) V KRANJU

V šol. letu 1956/57 bo sprejetih 48 novih dijakov v odsek za strojno predilstvo in v odsek za strojno tkalstvo.

POGOJI: dovršena nižja gimnazija ali osemletka, industrijska ozir. vajenska tekstilna šola; sprejemni izpit iz slovenščine, matematike, kemije bo v torek, 26. junija in v sredo 27. junija. Kandidati z nižjim tečajnim izpitom na gimnaziji ali z zaključnim izpitom na Vajenski šoli ter oni, ki imajo pet ali več gimnazij, opravljajo sprejemni izpit samo iz kemije.

Na pismeno prijavo s priloženo znamko pošljemo natančnejša pojasnila o šoli in internatu.

Ravnateljstvo.

DRUŽINSKI POMENKI

Praktični nasveti

Pecilnega praška v pecivu ne bomo okusili, če snegu iz beljakov primešamo malce jelenove soli.

Rozine za pecivo povaljamo v sladkorju in moki, pa bodo ostale lepo okrogle.

Ko lupimo jabolka za kompot, jih takoj polagajmo v kis in ne bodo postala rjavkasta.

Da bomo povsem lahko in lepo rezale svež kruh, namočimo pred rezanjem kruha nož v vrelo vodo in ga hitro obrišimo.

Da se nam kruh ali potica ne bo premočno zapekla v pečici, jo pokrijemo s papirjem, ki smo ga namazali z oljem ali maslom.

Kuhana jajca, s katerih ni izginila umazanija niti med kuhanjem, očistimo tako, da odrgnemo madeže s kisom ali soljo. Pred kuhanjem jih ni priporočljivo čistiti, ker se rada strejo.

Kako ločimo surovo jajce od kuhanega? Če zavrtimo na mizi jajce okoli osi, se kuhano jajce vrti mnogo hitreje kot surovo.

Jajčna peciva bodo mnogo rahlejša, če pripravljeno tekočino vrelo vlijemo preko moke in jajc in hitro dobro premešamo.

Izboljšanje jajčnih omak in krem. Če jih pripravljamo nad ognjem, se kaj rade sesirijo. Če se nam je to primerilo, jim takoj primešamo noževo konico jedilne sode in hitro ter dobro mešajmo. Soda se v jedi ne bo okusila.

Kozarce za vkuhavanje pomivamo v vroči vodi, v kateri smo raztopile salicil, jih splaknemo in ne brišemo, temveč jih poveznemo na čisto krpo.

HARMONIJA V ZAKONU

ugodno vpliva na otrokov duševni razvoj

Urejeno zakonsko življenje nedvomno ugodno vpliva na otrokov duševni razvoj.

Zadržanje staršev do otroka mora sloneti na zaupanju in ljubezni, kar pa lahko dosežemo samo v tisti družini, kjer je ljubezen, harmonija in medsebojno spoštovanje. V družinah, kjer so na dnevnem redu prepiri, je to seveda popolnoma drugače. Tudi ti starši skrbijo za otrokov telesni razvoj, dajejo mu hrano in primerno obleko, vendar s svojim nepremišljenim vedenjem zelo kvarno vplivajo na otrokov duševni razvoj. Precej staršev je mnenja, da dva do tri leta star otrok ne razume ničesar. Opozoriti pa moramo take starše, da otrok stalno živi v takem vzdušju, ki ga zastruplja.

Vzroki za razne oblike strahu so doma v prav neurejenem življenju med starši. Zato je nujno, da so otrokovi prvi čustveni doživljaji ugodni, kar močno vpliva na otroka v poznejšem življenju.

Nekateri menijo, da pri otroku pozneje to popravi razum, da bo otrok nekoč sam spoznal, da le niso vsi ljudje enaki, da niso vsi taki kot njegovi starši, da žive na svetu ljudje, ki so bolj prijazni in ljubeznivi kot doma. Nekaj resnice je sicer v tem, toda posledice nalomljene duševne strukture pa ostanejo v otroku in jih ni mogoče izbrisati. Otrok je vznemirjen, živi v strahu, nezaupanju in dvomih. Otrok trpi. Boli ga, če vidi, da se oče in mati ne razumeta. Da ima življenje otroka v takem okolju zanj kvarne posledice, vidimo lahko vsak dan.

Iz izkušenj vemo, da se otrok prilagodi svoji okolici. Že dojenčku se svetijo oči, če ga kdo ljubkuje. Sleherni otrok se torej prilagodi svojim staršem, ali iz potrebe po ljubezni ali pa iz strahu. Nasprotno od želje po prilagoditvi pa se poraja v otroku želja po osamosvojitvi. Otroci si često žele postati veliki in močni, obenem pa ostati majhni in ljubljeni. Otrokovo prilagoditev in željo po osamosvojitvi pa lahko pravilno usmerjamo seveda samo v duševno uravnovešenih zakonih, medtem ko je to v neurejenem zakonskem življenju nemogoče.

Otroku ne moremo dati ljubezni do staršev z besedami in vsakodnevnimi pridigami, češ da morajo otroci svoje starše ljubiti. Na spontan način pa uredi vse to harmonija v zakonu.

V neurejeni družini je to drugače. Tu oče zahteva, da ga otrok ljubi. Otrok pa dnevno vidi, da oče ravna z materjo grdo.

So pa spet družine, kjer sta mož in žena prišla do zaključka, da ne sodita skupaj, ostaneta pa kljub temu zaradi otroka. Verjemite, da taki otroci prej ko slej opazijo nesoglasje med starši. Na to pa reagirajo otroci zelo različno. Nekateri otroci protestirajo na ta način, da se pretepajo in razgrajajo, močijo posteljo itd. Mirni otroci pa se zapro sami vase, iščejo samoto in svojega gorja in trpljenja ne tožijo.

Vsi starši bi se morali zavedati važnosti pravilnega otrokovega razvoja in mu nuditi zdravo telesno in duševno rast.

Kaj delajo zadružnice?

Zelenjave za dom pridelujemo še vse premalo. Tudi marsikdo ne ve, kako važna je za zdravje in pravilen razvoj mladega organizma. Zato najdemo še vedno kmetije, kjer nimajo koščka zemlje, na katerem bi pridelovali vsaj najnavadnejšo in neobhodno potrebno zelenjavo.

To se žal maščuje na otrocih, saj je veliko kmečkih šoloobveznih otrok podhranjenih, in tudi število rahitičnih dojenčkov ni majhno.

Žene zadružnice smo sklenile na svojem zborovanju, da bomo vso pozornost posvetile izboljšanju prehranjevanja. Ker s predavanji in tečaji ne bi dosegle popolnega uspeha, smo letos začele z urejevanjem vrtov, na katerih bomo pridelovale veliko vrst zelenjave.

Do sedaj smo uredile vrtove v Selcah, Češnjici, Olševku, Trebiji in Šenčurju. Vrtovi niso veliki, saj hočemo le pokazati kaj pridelujemo in kako moramo obdelovati vrt.

Posejale, oziroma posadile smo že ohrovt, rdeče zelje, karfiole, kolerabo, redkvice, grah, fižol, rdečo peso, solate, korenje, por, zeleno itd. Imele bomo tudi nekaj vrst paprike in paradižnika ter vso zelenjavo, ki se seje kasneje.

Sejale bomo v presledkih, da bomo imele zelenjavo vse poletje. Tudi za tečaj za vkuhavanje sadja in zelenjave bomo imele pripravljeno zelenjavo na naših vrtovih.

Jeseni bomo pričele s tečaji za vkuhavanje sadja in zelenjave, v decembru pa bomo nadaljevale s tečaji za sodobno konzerviranje in predelovanje svinjskega mesa.

—en—

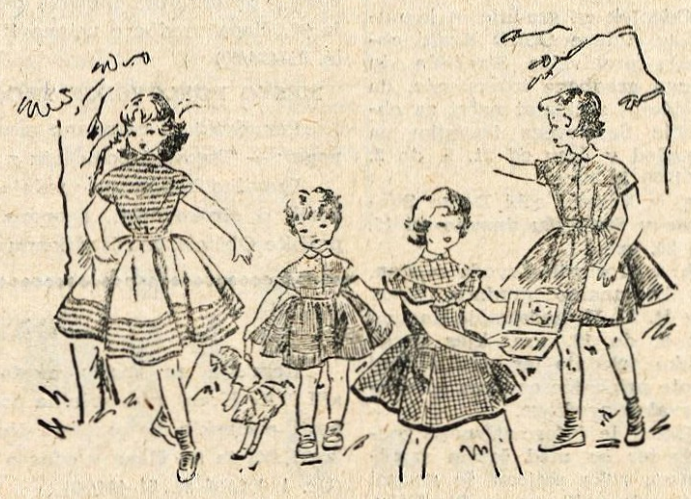

1. Oblekca za 8-letno punčko, ki jo lahko napravimo iz ostankov dveh vrst blaga. Enobarvno krilce je podaljšano z blagom, iz katerega je tudi bluza. — 2. Petletno punče bo prav ljubko v tej rdečebelo črtasti oblekci z belim ovratnikom. — 3.—4. Se dve oblekci za sedemletne deklice. Prva je iz karirastega bombažastega blaga, obrobljena z enobarvno tkanino, druga pa iz enobarvnega blaga in je prav tako okrašena z belim ovratnikom.

Da bomo dobro očistile moško obleko

Predno pričnemo s čiščenjem moške obleke, jo moramo obesiti na zrak, obrniti žepe in hlačne robe in jih skrtačiti, nato pa stepsti iz nje ves prah.

Če je temna obleka dobila lesk, ga odstranimo, če likamo obleko čez krpo, ki smo jo namočili v kis, pomešan z vodo. Likati je ne smemo do suhega. Hlače moramo večkrat očistiti tudi na narobni strani, drugače ostane prah za šivi. Potne ovratnike očistimo s špiritom tako, da drgnemo po ovratniku z v špirit namočeno krpico iz enakega blaga kot je obleka. Za temeljito čiščenje vzamemo enake dele salmijaka, špirita in etra. Tekočino vlijemo na plitev krožnik, nato pa krpo enakega blaga kot je obleka namakamo v tekočino in s tem čistimo. Paziti moramo, da obleke ne premočimo. Posušimo jo na zraku in zlikamo z mokro krpo. Tako očiščena obleka se bo zdela kot nova.

Sedaj pa še par nasvetov, kako moško obleko čim dlje ohranimo. Če želimo, da moške hlače držijo dober rob, všijemo pod rob, zlasti na tistem mestu, ki pride na kolena, svileno krpo. Hlače se ne bodo ob spodnjem robu ceftrale, če bomo prišili okrog spodnjega roba trak iz temnega usnja, ki ga lahko napravimo iz starih rokavic ali torbic. Hlače s takšnim robom ne drgnejo ob čevlje in se ne razcefrajo.

Tudi moški klobuki se v poletnem času hitro pokvarijo, ker znoj kmalu prepoji polst. Zato vložimo med usnje in polst pramen pivnika ali časopisnega papirja, usnje pa večkrat obrišemo s, špiritom.

ZA KRAJŠE VEČERNE URICE

KRIŽANKA

Vodoravno: 1. opozorila, 8. prebarva z belim, 14. bel kristalast prah, ki preprečuje gnitje in vrenje ter je antiseptično sredstvo, 15. čvrsta snov, ki nastane s segrevanjem zmesi kavčuka in žvepla, 16. pir, 17. besen, stekel, divji, surov, 19. primorska narečnica, 20. lošč, 22. polil z vrelo vodo, 23. tečaj, 24. treska, 26. pokrit, 27. železni okovi (brez prve črke), 28. vrsta vina, 30. negacija; odrekanje pomena besede, ki sledi, 31. vzgajališče za predšolske otroke, 32. prebivalec velike države v Aziji, 34. enota za jakost električnega toka, 36. ime božanstva, 38. trata, 41. polito, 43. začetnici priimka in imena slovenskega slikarja in kiparja (1900 Zagorica pri Dobrepoljah), 45. velika pločevinasta posoda, 46. deli telesa, 47. zbor osmih pevcev (brez prve črke), 49. zavetišče (prva črka je zadnja), 50. osebni zaimek, 51. človek brez vida, 53. MIB, 54. japonska dolžinska mera, 55. ovržem, nisem istih misli, 57. kazalni zaimek, 58. veljavna kratica za Ekonomski in socialni svet Združenih narodov, 60. nazdravim s kupico vina, 62. principi, 63. atova.

Navpično: 1. začiniti z določeno začimbo, 2. skupščina afriških črncev, 3. glej 16. vodoravno, 4. vsi se borimo za..., 5. veljavna krajšava za organizacijo ZN za civilno zrakoplovstvo, 6. NIBPO, 7. Homerjeva pesnitev, 8. stopnja črk, 9. okrogel, ovalen, 10. vrednostni papir, 11. števnik, 12. južni sadeži iste vrste, 13. nekdanji prebivalec Italije, 18. prizorišče v cirkusu, 21. lončarska umetnost, Descartesa Rennea po latinsko, 35. krajšava za starost, 37. igralec, 39. razdeljevanje, 40. država v ZDA, 41. koren, če je skupinsko zapet, 42. senena kopica, 44. s palico nabito, 47. je tiota, ki samo kloče, 48. preproga, 51. prislov, 52. capar zbira..., 55. žuželke, 56. povest, bajka, pesem, 59. 16. in 4. črka abecede, 61. njo.

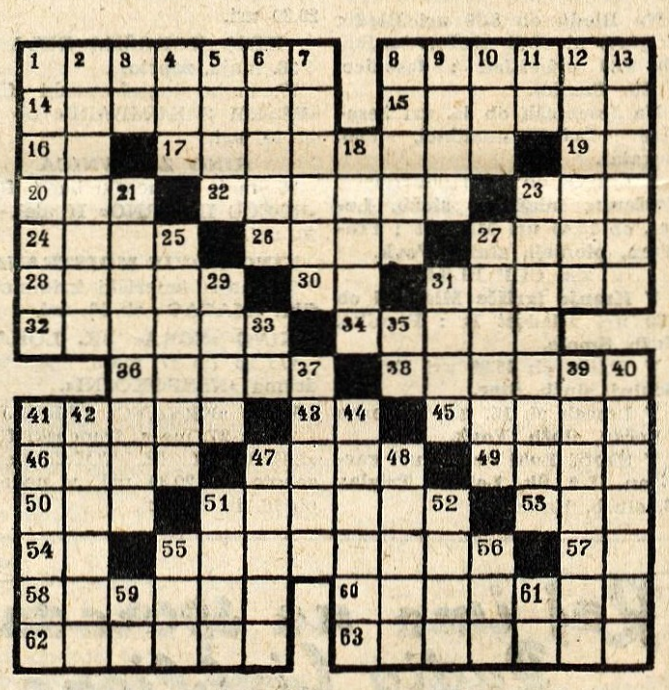

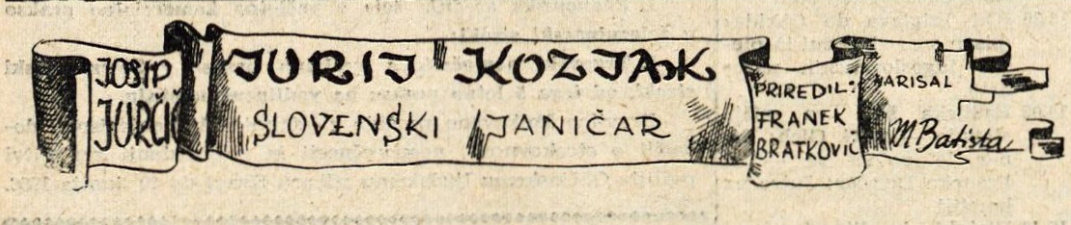

53

Tako je bilo v kloštru v Stični, ko pride poročilo, da je Turek prihrumel v deželo. Vsi so pozabili na bolnega Marka.

V kloštru so popravljali poškodovano obzidje, znašali živež s pristave in vse pripravljali, da bi se branili Turkom do zime. V tem splošnem vrtenju ni nihče mislil, na zaprtega cigana. Nekega jutra tiča ni bilo v gnezdu. Kako je ušel, tega ni nihče vedel.

54

Jurij Šenk je bil s svojo malo vojsko zalotil srednje krdelo turške vojske. Misleč, da je to vsa turška vojska, se vržejo Slovenci hrabro nad Turke in jih potolčejo.

Veselo poročilo, da so Slovenci Turke premagali, pride tudi v stiški klošter. Menihi brž narede procesijo k cerkvi na Muljavi. Kmetje z okoliških vasi, gospoda z gradov, vsi so se zbrali, da se zahvalijo za zmago.

55

Ta čas pa, ko so v kloštru pripravljali procesijo, napade Ahmed-paša malo slovensko vojsko in jo pokolje, mnoge plemiče pa ujame.

Veselo je vstajalo sonce in sijalo na polja in travnike. Par za parom je šel v procesiji iz kloštra. Najprej menihi, za njimi plemeniti gospodje, za temi pa so stopali kmečki ljudje, moški in ženske. Počasi se je vila procesija kot dolga kača.

56

Menihi in gospodje, med njimi Peter Kozjak, so bili že blizu cerkve na Muljavi.

Kar se zasliši od vzhoda in severa znani grozoviti krik „Allah, Allah!“ Od vzhoda so dirjali turški konjeniki naravnost po travniku proti množici, od severa, od kloštra, pa so vrele druge čete Turkov. Strah obide ubogo ljudstvo. Zdajci se dviga vpitje do neba; vse beži, vsak si hoče rešiti življenje.